

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Anders Johansson

Personbeskattning i Sverige och
Danmark
– en komparativ studie med ett EG-
rättsligt perspektiv

Examensarbete
20 poäng

Handledare: Sture Bergström

Skatterätt

HT 2002

Innehåll

FÖRKORTNINGAR	4
SAMMANFATTNING	5
1 INLEDNING	7
1.1 Syfte	7
1.2 Avgränsningar	8
1.3 Metod	8
1.4 Disposition	8
2 INTERN INTERNATIONELL SKATTERÄTT	10
2.1 Skattskyldighet i Sverige	10
2.1.1 Obegränsad skattskyldighet	11
2.1.2 Begränsad skattskyldighet	11
2.1.2.1 SINK	12
2.1.3 Beräkning av skatt	13
2.1.3.1 Avdrag	13
2.1.3.2 Skattesatser	14
2.2 Skattskyldighet i Danmark	15
2.2.1 Obegränsad skattskyldighet	16
2.2.2 Begränsad skattskyldighet	16
2.2.3 Beräkning av skatt	16
2.2.3.1 Avdrag	18
2.2.3.2 Underskott	19
2.2.3.3 Skattesatser	20
2.2.4 Sambeskattning för makar	20
2.2.4.1 Sambor	22
2.3 Socialavgifter	22
2.3.1 Sverige	23
2.3.2 Danmark	23
3 DUBBELBESKATTNINGSAVTALSRÄTT	24
3.1 Allmänt	24
3.2 Det nordiska dubbelbeskattningsavtalet	25
3.3 Förhållandet mellan Sverige och Danmark	26
3.3.1 Metoder för undvikande av dubbelbeskattning	26

4	SLUTSATSER ANGÅENDE INTERN INTERNATIONELL BESKATTNING OCH DUBBELBESKATTNING	28
5	EG-RÄTTEN	30
5.1	Allmänt	30
5.2	EG-skatterätten	32
5.3	Skatterätten och fri rörlighet för arbetstagare	32
5.3.1	Schumacker-målet	32
5.3.2	Slutsatser	33
5.3.2.1	Sverige	33
5.3.2.2	Danmark	34
5.4	Skatterätten och fri rörlighet för tjänster	35
5.4.1	Bachmann-målet	35
5.4.2	Danner-målet	35
5.4.3	Skattemässig behandling av premieinbetalningar till pensioner	36
5.4.3.1	Sverige	36
5.4.3.2	Danmark	38
5.4.4	Slutsatser	39
6	AVSLUTNING	41
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	43
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	46

Förkortningar

DKK	Danska kronor
EG	Europeiska gemenskapen
EU	Europeiska unionen
IL	Inkomstskattelag (1999:1229)
KIL (Kommuneskatteloven)	Lovbekendtgørelse nr. 770 af 13. oktober 1999 om kommunal indkomstskat.
KSL (Kildeskatteloven)	Lovbekendtgørelse nr. 519 af 22. juni 1995 om opkrævning af indkomstskat samt kommun log amtskommunal ejendomsvædiskat for personer m.v.
LL (Ligningsloven)	Lovbekendtgørelse nr. 819 af 3. november 1997 om påligning av indkomstskat til staten.
PBL (Pensionsbeskatningsloven)	Lovbekendtgørelse nr. 530 af 25. juni 1999 om beskatningen av pensionsordninger m.v.
PSL (Personskatteloven)	Lovbekendtgørelse nr. 719 af 14. september 1999 om indkomstskat for personer m.v.
SEK	Svenska kronor
SINK	Lag (1991:586) om särskild indkomstskatt för utomlands bosatta
SL (Statsskatteloven)	Lovbekendtgørelse nr. 149 af 10. april 1922 om indkomstskat til staten.

Sammanfattning

Den här uppsatsen beskriver reglerna för beskattning av tjänsteinkomster i Sverige och Danmark, samt för detta område relevanta EG-bestämmelser. Vid avgörandet om en person är obegränsat eller begränsat skattskyldig i ett land har bosättningsbegreppet stor betydelse. I både Sverige och Danmark arbetar man utifrån liknande begrepp, till exempel bosättning och stadigvarande vistelse. Båda skattesystemen är progressiva och skatt skall betalas både till stat och till kommun. Generellt kan sägas att man betalar lite högre skatt i Danmark, men de högsta skattesatserna ligger på ungefär samma nivå, upp emot 60 procent.

De mest intressanta skillnaderna finns i reglerna angående beskattningen av begränsat skattskyldiga. I Sverige beskattas man enligt SINK (den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta) om man är bosatt utomlands. Det innebär att man bara betalar 25 procent i skatt. I gengäld medges inga avdrag. I Danmark har man istället en regel som säger att om 75 procent av den samlade inkomsten härrör från Danmark, så kan man välja att bli beskattad som obegränsat skattskyldig. Därmed får man tillgång till de flesta av de avdrag som obegränsat skattskyldiga kan göra. Detta är en eftergift för EG-rättens regler om förbud mot diskriminering. Det är inte helt klart huruvida avdragsförbudet i SINK stämmer överens med EG-rätten. Det ligger nog nära till hands att Sverige skulle kunna fällas om frågan ställdes på sin spets i EG-domstolen.

Från den skattepliktiga inkomsten får göras avdrag för kostnader för inkomstens förvärvande och bibehållande. Till exempel medges avdrag för resor mellan bostad och arbetsplats, dubbel bosättning och ränteutgifter. Det är ungefär samma regler och avdragsnivåer i båda länderna. En viktig skillnad för de som pendlar över Öresund är dock att broavgiften inte är avdragsgill i Danmark, vilket inte är helt obetydligt då den är relativt hög.

Vad gäller socialavgifter utgör de en stor kostnad i Sverige och de betalas in av arbetsgivaren. De utgår på bruttolönen och utgör hela 33,33 procent. I Danmark däremot betalar arbetsgivaren endast runt 6000 DKK per år och anställd. Detta förklarar till viss del de högre danska bruttolönerna.

Uppsatsen behandlar vidare dubbelbeskattningsavtalsrätt med utgångspunkt i det nordiska dubbelbeskattningsavtalet. De två metoder som finns för att undvika dubbelbeskattning är exempt-metoden (inkomsten undantas från beskattning i den ena staten) och credit-metoden (båda staterna beskattar inkomsten men skatten avräknas sedan i den ena staten). Mellan Sverige och Danmark tillämpas två varianter av exempt-metoden. I Sverige används full exempt och i Danmark sker avräkning i huvudsak med hjälp av alternative exempt.

EG-rätten utgör för medlemsländerna en del av den nationella rättsordningen och äger företräde framför denna. Därför redogörs för EG-skatterätten och hur den kan påverka de nationella skattebestämmelserna i Sverige och Danmark. Den EG-rättsliga principen om icke-diskriminering har störst betydelse i sammanhanget. Den kompletteras av fördragsartiklarna om bland annat fri rörlighet för arbetstagare och fri rörlighet för tjänster. SINK kan till exempel innebära att arbetstagare i Sverige diskrimineras när de nekas avdrag för personliga och familjära förhållanden vid skatteberäkningen. Schumacker-målet är ett illustrativt exempel på hur gemenskapsrätten skall tillämpas och tolkas i sådana fall. Vidare behandlas, som en fördjupning, avdragsrätten för inbetalningar till pensionsförsäkringar. Detta är ett viktigt område då avdragsrätten för inbetalda premier varierar mellan länderna och de ofta har stor ekonomisk betydelse för den enskilde. Här är rättsfallen Bachmann och Danner av stor betydelse.

1 Inledning

I Öresundsområdet pågår uppbyggandet av en transnationell region med Köpenhamn och Malmö som ett enat centrum. Ambitionen är att åstadkomma en välståndsökning på båda sidor om sundet genom att satsa på ett fördjupat ekonomiskt samarbete. Som exempel på insatser kan nämnas byggandet av Öresundsbron, inrättandet av ett gemensamt läkemedelsforskningscentra (Medicon Valley Academy) samt en gemensam universitetsstruktur (Öresundsuniversitetet).¹

Rörligheten bland individer och företag var innan Öresundsbrons färdigställande år 2000 relativt låg i det svensk-danska gränslandet. Den senaste officiella statistiken från 1999 visar att totalt 210 personer pendlade från Danmark till Sverige och 2 600 personer reste i motsatt riktning. En grov uppskattning visar att det i början av 2002 var så många som 8 200 personer som dagligen reste över sundet för att arbeta. Av dessa kom cirka 1 800 från Danmark och 6 400 från Sverige. Översatt till regionens hela befolkning motsvarar det dock endast 1 procent pendlare.² Som jämförelse kan nämnas att det 1999 dagligen pendlade 150 000 personer till Storköpenhamn och 40 000 personer till Malmö.³

1.1 Syfte

Arbetskraftens ökade rörlighet innebär att internationella skatte- och socialförsäkringsfrågor blir allt viktigare för allt fler människor. Trots att de fysiska hindren mellan Sverige och Danmark till största delen är borta i och med färdigställandet av Öresundsbron, finns det fortfarande flera barriärer kvar som avhåller folk från att arbeta och etablera sig på andra sidan sundet. Syftet med denna uppsats är därför att, inom skatterättens område, utreda och belysa de skillnader och likheter som finns inom området för beskattning av fysiska personer. Det sker utifrån svenska och danska nationella regler samt EG-rättsliga bestämmelser. Samspelet mellan olika länders skattesystem kan verka oöverskådligt och svårbedömt men jag skall försöka visa att det egentligen inte är så stora skillnader. Jag undersöker också hur de nationella skattereglerna står i överensstämmelse med EG-rätten utifrån ett dubbelbeskattningsperspektiv.

¹ *Integration och utveckling i Öresundsregionen: möjligheter och utmaningar: en utredning* gjord av Lunds universitet på uppdrag av Utrikesdepartementet, 1999, s. 175f.

² *Pendling over Øresund, Undersøgelse af holdninger till pendling over Øresund*, Udarbetet for ØAR, Københavns kommune, Region Skåne, Malmö stad, 2002, s.14f.

³ *Öresund – en region blir till*, Rapport utarbetad av den danska och svenska regeringen, 1999, s. 12.

1.2 Avgränsningar

Uppsatsen är avgränsad till att behandla beskattningen av fysiska personer. Jag behandlar huvudsakligen beskattningen av löneinkomster av enskild tjänst. Inom det området har jag valt att göra en fördjupning vad gäller den skattemässiga behandlingen av premieinbetalningar till pensionsförsäkringar och pensionsparande. Då det ligger nära den övriga framställningen och kan ha betydelse vid pendling över landsgränser och för en rättvis bedömning av lönenivåer i olika länder, har jag också valt att kort nämna något om socialavgiftssystemen i de båda länderna. Uppsatsen inriktas främst på personer som dagligen pendlar över sundet och har sin huvudsakliga inkomst från anställning antingen i Sverige eller i Danmark. Den beskriver dock även i korta drag olika typer av tidsbegränsade anställningar när dessa ligger nära den övriga framställningen.

Arbetet omfattar inte den svenska särskilda inkomstskatten för utomlandsbosatta artister och sportutövare⁴ och inte heller skatten på sjöinkomst för utomlands bosatta sjömän⁵. Vidare behandlas inte den danska särskilda inkomstskatten för forskare och högavlönade nyckelmedarbetare⁶, som under vissa förutsättningar endast betalar 25 procent i skatt under tidsbegränsade anställningar.

1.3 Metod

Materialet till denna uppsats har tillkommit främst genom en analyserande och kvalitativ litteraturstudie. Skattelagstiftningen är ett av de mest reglerade och detaljerade rättsområdena och därför bygger materialet till stor del på lagtext. Även doktrinen är omfattande och med hjälp av den har jag tolkat och förklarat lagreglerna. I samband med, eller efter, framställningen av de materiella reglerna har jag genom en komparativ metod tagit fram skillnader och likheter mellan reglerna i Sverige och Danmark.

1.4 Disposition

Uppsatsen har tre huvudavdelningar; den första delen behandlar den interna internationella skatterätten i Sverige och Danmark. Där går jag igenom reglerna för skattskyldighet, hur skatten beräknas, skattesatser med mera. Den del som beskriver de danska bestämmelserna har gjorts mera omfattande, då jag förutsätter att den danska skattelagstiftningen är mindre bekant för de flesta läsare. Dessutom har Danmark andra regler vad gäller behandlingen av underskott vid inkomstberäkningen och sambeskattnings

⁴ Lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. (A-SINK).

⁵ 5 § 12 p. lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK).

⁶ Lov nr. 519 af 22/06/1995 om opkrævning af indkomstskat samt kommun log amtskommunal ejendomsvædiskat for personer m.v. § 48 E (KSL).

mellan vissa personer. Här behandlas också reglerna för pensionssparande och det finns en kort redogörelse för socialavgiftssystemens uppbyggnad. Uppsatsens andra del behandlar dubbelbeskattningsavtalsrätt, med utgångspunkt i det nordiska avtalet. Här beskrivs de metoder som finns för att undvika dubbelbeskattning samt vad som gäller mellan Sverige och Danmark. Dessa båda kapitel kommenteras sedan i ett gemensamt i ett avsnitt.

I den sista delen beskriver jag hur EG-rätten påverkar den nationella skatterätten och de konsekvenser som detta får i situationer där dubbelbeskattning uppkommer. Efter en allmän genomgång av relevanta EG-bestämmelser har jag valt att göra en fördjupning vad gäller rätten till fri rörlighet för arbetstagare och fri rörlighet för tjänster. Efter en redogörelse av tre, för ämnet, relevanta domar från EG-domstolen jämförs den svenska och danska skatterättens överensstämmelse med EG-rätten.

2 Intern internationell skatterätt

Vid internationell beskattning blir ofta tre olika regelkomplex tillämpliga: intern internationell skatterätt, dubbelbeskattningsavtalsrätt och EG-rätt.⁷ Inom den interna internationella skatterätten utformar varje stat själv de regler som skall tillämpas på skatterättsliga problem som har något samband med andra länder. De huvudsakliga anknytningsprinciperna som en stat kan grunda sina beskattningsanspråk på är domicilprincipen, källstatsprincipen och nationalitetsprincipen.⁸

Enligt domicilprincipen beskattas en person för alla sina inkomster i den stat där personen i fråga har sin hemvist, oberoende av var inkomsten är intjänad. Källstatsprincipen innebär att den stat varifrån inkomsten härrör har rätt att ta ut skatt, oavsett inkomsttagarens hemvist eller nationalitet. Stater som grundar sitt beskattningsanspråk på nationalitetsprincipen beskattar alla personer som är medborgare i den staten för deras samlade inkomster, såväl inhemska som utländska, oavsett den skattskyldiges hemvist.⁹

Då det inte är önskvärt att en persons inkomster beskattas mer än en gång finns det inom skattesystemen regler för att förhindra detta. Sådana regler finner man både i en stats interna skatterätt och i dubbelbeskattningsavtal. Först undersöker man om en person är skattskyldig i ett land enligt den interna lagstiftningen i det landet. Om det visar sig att mer än ett land, enligt sina interna regler, har beskattningsrätt undersöker man hur eventuella dubbelbeskattningsavtal reglerar frågan.¹⁰

2.1 Skattskyldighet i Sverige

I Sverige är skattelagstiftningen framförallt samlad i Inkomstskattelagen¹¹ (nedan kallad IL). Vid beskattning av fysiska personer som är bosatta utomlands blir i vissa fall också lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta tillämplig (nedan kallad SINK). I IL regleras skatt både till stat och till kommun. Lagen bygger främst på domicilprincipen men innehåller även inslag av källstatsprincipen. SINK reglerar endast skatt till staten och bygger uteslutande på källstatsprincipen.

⁷ Pelin, Lars, *Internationell skatterätt ur ett svenskt perspektiv*, 2:a upplagan, 2000, s. 15.

⁸ Riksskatteverket, *Handledning för internationell beskattning*, 2000, s. 23f.

⁹ Tivéus, Ulf, Köhlmark, Anders, *Internationella skattehandboken*, 4:e upplagan, 2001, s. 19f.

¹⁰ Pelin, s. 125.

¹¹ Inkomstskattelag (1999:1229).

2.1.1 Obegränsad skattskyldighet

Personer som är obegränsat skattskyldiga beskattas för alla sina inkomster i Sverige oavsett varifrån inkomsten härrör, 3 kap 8 § IL.¹² Obegränsat skattskyldig är enligt 3 kap 3 § IL:

- den som är bosatt i Sverige, eller
- stadigvarande vistas här i landet, eller
- har väsentlig anknytning till Sverige och tidigare har varit bosatt här.

Att vara bosatt i Sverige innebär att man har sitt egentliga bo och hemvist här. Med det avses personer som är folkbokförda i Sverige, har någon form av permanent bostad i landet och normalt tillbringar sin dygnsvila här. Det är alltså fråga om personer som lever och bor i Sverige. Utländskt medborgarskap och tillfälliga vistelser i utlandet påverkar inte bedömningen.¹³

Obegränsat skattskyldiga är personer som inte är bosatta i Sverige men stadigvarande vistas här i landet. Hur länge vistelsen skall vara är inte exakt angivet i lag. Den allmänna uppfattningen är dock att vistelsen måste överstiga sex månader. Tillfälliga avbrott i vistelsen för semesterresor utomlands eller hemresor till familjen är emellertid tillåtna.¹⁴

Rekvisitet väsentlig anknytning är av intresse när det gäller att bestämma skattskyldighetens omfattning för personer som har flyttat ut från Sverige. Det tillämpas på personer som inte längre bor eller vistas i Sverige men som tidigare har varit bosatt här.¹⁵ I 3 kap 7 § IL finns en rad anknytningsfaktorer angivna. De har dock inte någon självständig betydelse i den mening att om en av dessa föreligger så skall personen automatiskt anses som obegränsat skattskyldig. Vid tillämpning av regeln skall istället en samlad bedömning göras.¹⁶

2.1.2 Begränsad skattskyldighet

Begränsat skattskyldiga är personer som har inkomst från Sverige men inte uppfyller något av rekvisiten för att vara obegränsat skattskyldiga, 3 kap 17 § IL. Sveriges beskattningsanspråk grundar sig i dessa fall på källstatsprincipen. Det är endast inkomster med betydande anknytning till Sverige som skall beskattas här, 3 kap 18-19 §§ IL. Personer bosatta utomlands kan ha såväl inkomst av tjänst som inkomst av

¹² Från denna huvudregel finns dock vissa undantag, se 3 kap 9-12 §§ IL angående tidsbegränsade inkomster från utlandet.

¹³ Pelin, s. 19.

¹⁴ Mattsson, Nils, *Svensk internationell beskattningsrätt*, 13:e upplagan, 2000, s. 31.

¹⁵ Tivéus, Köhlmark, s. 51f.

¹⁶ Ström, Björn, Berggren, Rolf, Carle, Björn, Polgren, Roland, *Utlandstjänst*, 4:e utgåvan, 1995, s. 306.

näringsverksamhet och kapital. För inkomst av tjänst skall den skattskyldige betala skatt enligt SINK, vilket anges i 3 kap 21 § IL. Inkomst av näringsverksamhet och kapital beskattas enligt reglerna i IL.¹⁷

2.1.2.1 SINK

I 3 § anges att skattskyldighet föreligger enligt SINK för fysiska personer som är bosatta utomlands och uppbär inkomst som är skattepliktig enligt 5 §. Att vara bosatt utomlands innebär att man inte får ha sin nattliga vila i Sverige. I övrigt får man dock uppehålla sig obegränsad tid här.¹⁸ Skatten skall enligt 4 och 9 §§ betalas in av arbetsgivaren om denne har hemvist i Sverige eller är en juridisk person med fast driftställe här i landet. Finns arbetsgivaren i utlandet är det istället den skattskyldige själv som skall betala in skatten. Det föreligger ingen deklARATIONSSKYLDIGHET för inkomster som skall beskattas enligt SINK.¹⁹ Enligt 8 § skall den som vill bli beskattad enligt SINK lämna en begäran om detta hos skattemyndigheten där arbetsgivaren är registrerad för inbetalning av skatt. Om arbetsgivaren inte är registrerad i Sverige är skattemyndigheten i Stockholm beskattningsmyndighet.

Den särskilda inkomstskatten är en definitiv källskatt på 25 procent av bruttolönen enligt 7 §. Skattesatsen är tänkt att motsvara ett genomsnitt av kommunalskattesatserna (ca 30 procent) med ett schablonmässigt kostnadsavdrag.²⁰ Att det är en källskatt innebär att skatt tas ut direkt på bruttolönen. Avdrag för kostnader hänförliga till intäkten kan därmed inte göras. Då man inte är bosatt i Sverige medges ej heller allmänna avdrag enligt 62 kap 9 § IL eller grundavdrag enligt 63 kap 2 § IL.²¹ Vidare medges ej avdrag för ränteutgifter i inkomstslaget kapital om dessa inte utgör en kostnad i detta inkomstslag enligt 42 kap 1 § 2 st. Det är vidare inte möjligt att utnyttja en sådan skattereduktion som kan uppkomma vid underskott i kapital mot skatt hänförlig till löneinkomst som skall beskattas enligt SINK.²² För de som beskattas enligt SINK uttas inte den allmänna pensionsavgiften på 7 procent.²³

I 6 § finns vissa undantag från skatteplikt. Vanligast är den så kallade 183-dagarsregeln, även kallad montörregeln.²⁴ Vid kortvarigt arbete i Sverige sker beskattning i bosättningslandet istället för i arbetslandet om följande villkor är uppfyllda:

¹⁷ Tivéus, Köhlmark, s. 73.

¹⁸ Riksskatteverket, s. 73.

¹⁹ Tivéus, Köhlmark, s. 71f.

²⁰ SOU 2002:47, *Skattebasutredningen, del B*, s. 346.

²¹ Bergström, Marianne, Sjärdén, Elisabeth, *Rätt skatt vid arbete & bosättning utomlands*, 2:a upplagan, 1998, s. 51f.

²² Mattsson, s. 108.

²³ 3 § 1 st lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.

²⁴ www.rsv.se/skm_malmo/op/privatpersoner/op_privat_ink_ants_sv_skm12.htm

- mottagaren av inkomsten har vistats i Sverige sammanlagt högst 183 dagar under en tolv månaders period, samt
- inkomsten inte har belastat en svensk arbetsgivare eller annan arbetsgivare med fast driftställe i Sverige.

Under 2001 tillsattes en utredning med uppdrag att göra en översyn av SINK. Direktivet pekade på ett antal problem, bland annat att lagen i vissa situationer uppfattades som alltför förmånlig för den skattskyldige. SINK är i första hand avsedd att tillämpas på dem som under en begränsad tid arbetar i Sverige. Den tillämpas emellertid i vissa fall även på personer som under längre tid arbetar i Sverige, framför allt de så kallade dagpendlarna. Att SINK i vissa fall även tillämpas på dem som under längre perioder uppbär inkomst av tjänst från Sverige, beror på att det finns personer som har anställning här utan att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i landet. De vistas därmed inte stadigvarande i Sverige. Beskattning kan i dessa fall bli mycket fördelaktig med en skatt på endast 25 procent av bruttolönen. Detta kan leda till konkurrensfördelar vid anställning för de personer som omfattas av dessa regler. Sambandet mellan reglerna i IL om stadigvarande vistelse och reglerna i SINK skall därför ses över enligt direktivet. I andra situationer uppfattas lagen som alltför ofördelaktig för den skattskyldige. Detta gäller framför allt för de personer som om de i stället beskattats enligt IL är berättigade till, relativt sett, stora avdrag i inkomstslaget tjänst. Det gäller exempelvis de som har kostnader för avgiften för resor över Öresundsbron. Då SINK inte medger avdrag för kostnader har därför ifrågasatts om inte SINK i vissa situationer innebär en diskriminering som strider mot reglerna om fri rörlighet i EG-fördraget, i förhållande till vad som gäller vid beskattningen av obegränsat skattskyldiga enligt IL.²⁵ Den tillsatta utredningen skulle därför även belysa diskrimineringsaspekten, särskilt vad gäller de som dagligen pendlar till arbete i Sverige, och överväga hur regelsystemet i stället bör utformas. Utredningen skulle ha redovisats i november 2002 men är ännu inte framlagd.²⁶

2.1.3 Beräkning av skatt

Detta avsnitt gäller endast skatteberäkning för obegränsat skattskyldiga. För avdragsrätt och skattesatser för begränsat skattskyldiga hänvisas till avsnitt 2.1.2.1.

2.1.3.1 Avdrag

Från den sammanlagda inkomsten får ett grundavdrag göras. Alla som har haft en förvärvsinkomst och som är obegränsat skattskyldiga i Sverige har rätt till detta avdrag, 63 kap 2 § IL. Avdragets storlek är knutet till prisbasbeloppet och förvärvsinkomstens storlek och varierar mellan 11 200

²⁵ Se vidare kapitel 4.

²⁶ Dir. 2001:46, *Översyn av den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta*.

SEK och 20 900 SEK, 63 kap 3 § IL. Utöver detta tillkommer en allmän pensionsavgift på 7 procent av lönen. Från det skattepliktiga beloppet får också kostnader för inkomstens förvärvande och bibehållande dras av, 12 kap 1 § IL. Det medges avdrag för en mängd olika kostnader och uppräkningsen nedan är inte på något sätt uttömmande.

För resor kan avdrag göras om avståndet mellan bostaden och arbetsplatsen är sådant att något transportmedel krävs. Huvudregeln är att det billigaste färdmedlet skall användas. Avdrag får dock alltid göras för resa med egen bil om avståndet mellan bostad och arbetsplats är minst fem kilometer och den skattskyldige gör en tidsvinst på minst två timmar per dag jämfört med allmänna transportmedel. Avdraget utgör 16 SEK per mil och medges även för väg-, bro- och färjeavgifter, 12 kap 26-30 §§ IL. Kostnaderna får dock bara dras av till den del de överstiger 7 000 SEK, 12 kap 2 § 3 st IL.

Reglerna om dubbel bosättning finns i 12 kap 18-22 §§ IL. Om förutsättningarna är uppfyllda medges avdrag för ökade levnadsomkostnader plus den faktiska ökningen av bostadskostnaden. Avdrag beviljas upp till tre år, men kan förlängas om det finns särskilda skäl. Reglerna om kostnadsavdrag vid dubbelbosättning består egentligen av två olika avdrag; avdrag för ökade levnadsomkostnader (måltider och småutgifter) och avdrag för ökade boendekostnader. Ökningen av bostadskostnaden beräknas normalt som den faktiska kostnaden. Avdraget för ökade levnadsomkostnader är antingen den faktiska kostnaden eller ett schablonavdrag (57 SEK/dag). Vid dubbelbosättning utomlands är schablonavdraget för ökade levnadsomkostnader 30 procent av riksskatteverkets normalbelopp för det aktuella landet.²⁷

För ränteutgifter och kapitalförluster medges också avdrag. Det är utan betydelse om de har uppkommit för att bibehålla eller förvärva en inkomst eller ej. För begränsat skattskyldiga måste dock en sådan koppling finnas, 41 kap 1 § 2 st IL. Vidare får avdrag göras för premier till pensionsförsäkringar och inbetalningar till pensionsparkonton, 62 kap 8 § IL.

2.1.3.2 Skattesatser

Reglerna för skatteberäkning finns i 65 kap IL. Den kommunala inkomstskatten varierar från kommun till kommun. Den ligger mellan 28 och 33 procent med ett genomsnitt på 31 procent. För inkomster under 290 100 SEK betalas 200 SEK i statlig inkomstskatt. På inkomster över detta belopp och upp till 430 900 SEK betalas 20 procent i skatt till staten. Inkomster över 430 900 SEK beskattas med 25 procent statlig inkomstskatt.²⁸

²⁷ Lundén, Björn, Nygren, Karin, Svensson, Ulf, *Avdrag 2002*, s. 225f.

²⁸ *Viktig att veta om att arbeta i Sverige 2002*, broschyr producerad av Öresund Direkt samt 65 kap IL.

2.2 Skattskyldighet i Danmark

Den danska skattelagstiftningen är jämfört med den svenska tämligen komplicerad. Den skattepliktiga inkomsten består av flera olika inkomstslag. I Personskatteloven²⁹ (nedan kallad PSL) finns regler om inkomstberäkning för fysiska personer och specialregler för makar som väljer att bli sambeskattade enligt PSL. Själva inkomstberäkningen är också relativt invecklad. Det skall först beräknas en allmän skattepliktig inkomst enligt skattelagstiftningens allmänna regler, PSL § 1. De allmänna reglerna avgör om en inkomst är skattepliktig och en utgift är avdragsgill. För själva inkomstberäkningen är det alltså tillräckligt att använda ett inkomstbegrepp, den skattepliktiga inkomsten. För själva skatteberäkningen är det emellertid inte tillräckligt då de olika inkomstslagen beskattas med olika skattesatser. Värdet av skatteavdrag (för exempelvis ränteutgifter) skiljer sig dessutom åt beroende på till vilket inkomstslag som utgiften skall hänföras.³⁰ Den allmänna inkomsten separeras således i följande inkomstslag: personlig inkomst, kapitalinkomst, aktieinkomst och CFC-inkomst, PSL § 2.

Enligt PSL § 3 omfattar den personliga inkomsten alla inkomster som ingår i den skattepliktiga inkomsten, exempelvis lön, inkomst av näringsverksamhet, arbetslöshetsersättning, gåvor och spelvinster, dock inte kapitalinkomster.

Inkomst av kapital regleras i PSL § 4. Inkomstslaget motsvarar i stort sett den svenska definitionen, det vill säga ränteinkomster och ränteutgifter samt kapitalvinster och kapitalförluster med mera.

Aktieinkomster regleras i PSL § 4 A och omfattar förenklat uttryckt aktieutdelningar.

CFC-inkomst regleras i PSL § 4 A samt Ligningsloven³¹ § 16 H (nedan kallad LL) och består av inkomster från utländska bolag som kontrolleras eller står under väsentligt inflytande av obegränsat skattepliktiga personer i Danmark. Det krävs vidare att avkastning från sådana bolag beskattas väsentligt lägre i det andra landet än om beskattning skulle ha skett i Danmark.

I Danmark använder man sig av en så kallad globalinkomstprincip, Statskatteloven³² § 4 (nedan kallad SL). Den innebär att en persons alla inkomster och utgifter, såväl inhemska som utländska, skall ligga till grund för taxeringen oavsett hur de har blivit skattemässigt behandlade i utlandet. Om inkomsten har beskattats även i källstaten uppstår en

²⁹ Lov nr. 918 af 04/10/2000 om indkomstskat for personer m.v.

³⁰ Engsig John, Hulgaard, Lida, Michelsen, Aage, Nørgaard, Margrethe, *Lærebog om indkomstskat*, 9:e upplagan, 2000, s. 117.

³¹ Lov nr. 819 af 03/11/1997 om påligning av indkomstskat til staten.

³² Lov nr. 149 af 10/04/1922 om indkomst- og formueskat til staten.

dubbelbeskattningssituation. Denna kan undvikas genom regler i den interna skatterätten eller genom regler i dubbelbeskattningsavtal.³³

2.2.1 Obegränsad skattskyldighet

Enligt Kildeskatteloven³⁴ § 1 (nedan kallad KSL) är en person fullt skattskyldig i Danmark om denne har sin bosättning i Danmark eller uppehåller sig i Danmark under en sammanhängande period av minst sex månader. Det främsta kriteriet för att vara bosatt är att man har en åretruntbostad till sitt förfogande. Bosatt är man även att man står i begrepp att bosätta sig. Det kan till exempel innebära att man hyrt bostad eller vidtagit andra liknande åtgärder som tyder på att man tänker bosätta sig i landet. Hänsyn tas till både objektiva och subjektiva anknytningskriterium. Precis som i Sverige avbryts inte kvalifikationstiden på grund av kortare vistelser utanför Danmark för semester eller liknande.³⁵ Denna sexmånadersregel är i det danska skattesystemet införd i lagtexten medan den i Sverige endast finns angiven i förarbetena. Den som är obegränsat skattskyldig skall betala skatt i Danmark för alla inkomster, oavsett om det är intjänade i Danmark eller i utlandet, Kommunala indkomstskatteloven³⁶ § 1 (nedan kallad KIL).

2.2.2 Begränsad skattskyldighet

Enligt KSL § 2 är man begränsat skattskyldig till statlig inkomstskatt om man har inkomst från Danmark utan att vara bosatt i landet, eller utför arbete under högst sex månader. Skattskyldighet föreligger även till kommunal inkomstskatt, KIL § 9. Arbetsgivaren skall vidare ha hemvist i Danmark eller ha ett fast driftställe där. För inkomst från arbetsgivare utan anknytning till Danmark föreligger ingen skattskyldighet i Danmark.³⁷

2.2.3 Beräkning av skatt

Som begränsat skattskyldig kan man vara skatteregistrerad i Danmark enligt två kategorier, begränsat skattepliktig eller gränsgångare. Gränsgångare är den som bor i Sverige, har fast arbete i Danmark och regelbundet reser fram och tillbaka mellan Sverige och Danmark. I KSL §§ 5 A-5 D finns de speciella reglerna för gränsgångare. Som gränsgångare kan man under vissa betingelser välja mellan att bli beskattad enligt reglerna för obegränsat skattskyldiga i KSL § 1 eller enligt reglerna för begränsat skattskyldiga i KSL § 2.

³³ Se vidare Engsig m.fl., s. 107f.

³⁴ Lov nr. 916 af 04/10/2000 om opkrævning af indkomstskat samt kommunal og amtskommunal ejendomsvædiskat for personer m.v.

³⁵ Skatteministeriet, Told- & Skattestyrelsen, *Skatteregler i Danmark*, 2000, s. 5.

³⁶ Lov nr. 770 af 13/10/1999 om kommunal indkomstskat.

³⁷ *Skatteregler i Danmark*, s. 4.

I KSL § 5 A fastslås att gränsgångare kan välja att bli beskattade enligt de särskilda gränsgångarreglerna. Som kriterium uppställs att inkomsten skall vara kvalificerad, till exempel inkomst av personligt arbete som skall beskattas i Danmark. Den kvalificerade inkomsten skall vidare utgöra minst 75 procent av den skattskyldiges samlade skattepliktiga inkomst (globalinkomsten). Även om en gränsgångare väljer att bli beskattad enligt de särskilda gränsgångarreglerna blir han emellertid inte helt jämställd med en fullt skattskyldig person.

Reglerna i KSL § 5 B säkrar att gränsgångare får tillgång till särskilda kostnadsavdrag utöver de som tillkommer begränsat skattskyldiga enligt KSL § 2, stk. 2. De utgifter som kan dras av är sådana som är relaterade till personliga och familjära förhållanden. Avdrag kan till exempel göras för ränteutgifter hänförliga till bostad i utlandet och övriga lån samt inbetalningar till pensionssparande och a-kassor. Vad gäller gifta gränsgångare skall avdrag för kapitalutgifter göras från inkomsten hos den make som är betalningsansvarig för räntorna, och kapitalinkomster skall läggas till inkomsten hos den make som enligt äktenskapslagstiftningen har rådighet över egendomen, KSL § 24 A.

Enligt KSL § 5 C är det möjligt att överföra outnyttjade personavdrag mellan makarna på samma sätt som mellan obegränsat skattepliktiga. Vid beräkning av topskat³⁸ skall också göras en gemensam inkomstberäkning för makarna precis som för obegränsat skattepliktiga. Även överföring av outnyttjat personavdrag från den utländska maken till den begränsat skattskyldige är möjligt. Beräkning av skattepliktig inkomst skall göras på samma sätt som för obegränsat skattskyldiga personer.

Att vara gränsgångare innebär att man fortfarande är begränsat skattepliktig men ur beskattningssynpunkt behandlas som obegränsat skattskyldig. Skillnaden består i att som begränsat skattepliktig kan man endast få avdrag för kostnader som är direkt relaterade till den skattepliktiga inkomsten i Danmark, medan man som gränsgångare får samma avdragsmöjligheter som obegränsat skattskyldiga.³⁹

Beräkningsunderlaget utgörs för bundskat samt kommunal- och amtskommunalskatt av den skattepliktiga inkomsten med avdrag för kapitalförluster. För mellemskatten gäller den personliga inkomsten med tillägg av positiv kapitalinkomst. Underlaget för topskatten utgörs av den personliga inkomsten med tillägg av gjorda avdrag i detta inkomstslag och ej medräknade belopp enligt Pensionsbeskatningsloven⁴⁰ § 16, stk. 1 (nedan kallad PBL) samt positiv kapitalinkomst. Skillnaderna i beräkningssätten för de fyra inkomstslagen visar betydelsen av att dessa avgränsas på rätt sätt.⁴¹

³⁸ De olika skatterna förklaras i avsnitt 2.2.3.3.

³⁹ www.rsv.se/skm_malmo/op/privatpersoner/op_privat_redov_skatt_dk_skm12.htm

⁴⁰ Lov nr. 530 af 25/06/1999 om beskatningen av pensionsordninger m.v.

⁴¹ Engsig m.fl., s. 119.

2.2.3.1 Avdrag

För obegränsat skattskyldiga består den skattepliktiga inkomsten av den personliga inkomsten minskat med ett personavdrag på 33 400 DKK per inkomstår, PSL § 10, samt avdrag för erlagt arbetsmarknadsbidrag⁴². Om man är gift och sammanboende vid årets slut kan man också få dra av sin makes personavdrag till den del det inte utnyttjats av den maken själv. Möjligheten att överföra outnyttjat personavdrag mellan makarna, PSL § 10, stk. 3, förutsätter emellertid att båda är fullt skattepliktiga i Danmark, KSL § 4, stk. 6.⁴³

Begränsat skattskyldiga kan under vissa förutsättningar få samma rätt till personavdrag som fullt skattskyldiga. Är båda makarna begränsat skattskyldiga får varje make sitt personavdrag. De kan dock inte överföra bidraget mellan sig. För att kompensera detta kan personer som är begränsat skattepliktiga för löneinkomst och gifta vid inkomstårets slut göra ytterliggare ett avdrag motsvarande outnyttjat belopp hos den andra maken, dock maximalt 33 400 DKK, LL § 9 F.⁴⁴

Utgifter för intäktens förvärvande och bibehållande är avdragsgilla för obegränsat skattskyldiga till den del de överstiger 4 300 DKK, PSL § 3, stk. 2. Utgifter för resor till och från arbetet, premier för arbetsmarknadsbidrag och medlemsavgift till fackförening är dock avdragsgilla från första kronan. Utgifterna är inte avdragsgilla vid beräkning av mellem- och topskat.⁴⁵

Om den dagliga körsträckan mellan bostad och arbetsplats överstiger 24 km kan man få reseavdrag, LL § 9 B. Avdraget är 15,80 DKK/km i intervallet 25-100 km och 7,90 DKK/km därutöver. Avstånd och ersättning beräknas som normal transportsträcka och kostnad för resa med bil, oavsett vilket transportmedel som används.⁴⁶ Värt att notera är att avgiften för färd över Öresundsbron inte är avdragsgill. Det är däremot avgiften för resa över Stora Bält-bron.⁴⁷

Avdrag för dubbelbosättning kan göras om följande krav är uppfyllda:

- den dubbla bosättningen beror på arbetssituationen, och
- man är fullt skattskyldig i Danmark, och
- man är gift, och
- man har tillfällig bostad och arbete i Danmark, och
- familjen har bostad i Sverige (eller annat land än Danmark)

⁴² Se vidare om arbetsmarknadsbidrag avsnitt 2.2.3.2.

⁴³ Skatteministeriet, Told- og Skattestyrelsen, *Ligningsvejledningen*, avsnitt B.4.2.

⁴⁴ Engholm-Jacobsen, Jens Olav, Pedersen, Jan, Siggaard, Kurt, Winther-Sørensen, Niels, *Skatteretten 1*, 3.e upplagan/2:a utgåvan, 2002, s. 294f.

⁴⁵ *Integration och utveckling i Öresundsregionen*, s. 35.

⁴⁶ www.oresunddirekt.com/se/printartikel.asp?tema&objno=91379037

⁴⁷ *Integration och utveckling i Öresundsregionen*, s. 35.

Avdrag beviljas i högst 24 månader och med styrkta kostnader eller 400 DKK per vecka.⁴⁸

Både för obegränsat och begränsat skattskyldiga är det möjligt att göra avdrag för ränteutgifter hänförliga till fast egendom i Danmark. För begränsat skattskyldiga som har sin huvudsakliga förvärvsinkomst från Danmark, det vill säga mer än 75 procent, är det också tillåtet att göra avdrag för räntor hänförliga till fastigheter utanför Danmark.⁴⁹

2.2.3.2 Underskott

De danska reglerna om underskott är förhållandevis svåra att förstå med den uppdelning i olika inkomstslag som skall göras. Detta avsnitt är inte avsett att uttömmande beskriva de danska underskottsreglerna, utan endast visa på systemets komplicerade uppbyggnad. Det ska skiljas på underskott i den skattepliktiga inkomsten och underskott den personliga inkomsten, PSL § 13. Då det görs separata beräkningar för olika inkomstslag kan det hända att en inkomst är positiv medan en annan är negativ. Det betyder att även om den allmänna inkomsten är negativ kan skatt komma att betalas i de situationer där det används beräkningsregler som inte grundas på den allmänna inkomsten utan på något av de övriga fyra inkomstslagen.⁵⁰

Om det uppstår underskott i den skattepliktiga inkomsten skall man först undersöka om personen skall betala skatt enligt PSL §§ 6 A, 7 och 8 A, det vill säga mellan- och topskat samt skatt på aktieinkomst. Är detta fallet skall underskottet omräknas till ett skattevärde. Det sker genom att underskottet multipliceras med procenttalet för bundskatten och de kommunala skattesatserna. Det skattevärde man får fram avräknas mot de ovan nämnda skatterna. För gifta personer är det möjligt att överföra ett eventuellt överskjutande skattevärde till den andra maken. Skall även maken betala skatt enligt ovan omräknas överfört underskott till ett nytt skattevärde som sedan avräknas mot dessa skatter. Finns det fortfarande ett underskott efter överföringen återförs det till den hos vilken underskottet uppstod. Det kan sedan utnyttjas inom den närmaste femårsperioden, LL § 15, stk. 2.⁵¹

Uppstår underskott i personlig inkomst skall detta underskott först avräknas mot eventuell positiv kapitalinkomst under samma beskattningsår, innan beräkning av underlaget för mellan- och topskat, PSL §§ 4 och 13, stk. 3. Om personen är gift skall underskottet först avräknas mot makes eventuella positiva personliga inkomst innan underlaget för mellan- och topskat beräknas. Om det då fortfarande finns ett underskott avräknas det i första hand mot positiv kapitalinkomst hos den make där underskottet uppstod och

⁴⁸ *Skatteregler i Danmark*, s. 12.

⁴⁹ *Integration och utveckling i Öresundsregionen*, s. 39.

⁵⁰ Engholm-Jacobsen m.fl., *Skatteretten 1*, s. 78f.

⁵¹ Engsig m.fl., s. 130.

därefter hos den andre maken. Resterande underskott sparas till följande år och dras i första hand av i den gemensamma kapitalinkomsten på samma sätt som beskrivits ovan. I andra hand avräknas underskottet i den personliga inkomsten hos make där det uppkom. I sista hand överförs det till den andra maken och avräknas i dennes personliga inkomst. Underskotten rullar framåt de följande fem beskattningsåren. Det kan endast sparas till den del det inte ryms inom makarnas sammanlagda personliga inkomst och kapitalinkomst under beskattningsåret. Rätten att spara underskott tillkommer såväl fullt som begränsat skattepliktiga.⁵²

2.2.3.3 Skattesatser

Även beräkningen av själva skatten är komplicerad. I PSL § 5 anges de skatter som skall erläggas till staten. Inkomstskatten till staten utgörs av:

- bundskat § 6
- mellemskat § 6 A
- topskat § 7
- skatt på aktieinkomst § 8 A
- skatt på CFC-inkomst § 8 B

Den kommunala- och amtskommunalaskatten varierar mellan 29 och 35,4 procent mellan kommunerna.⁵³ Skattesatsen för utomlands bosatta är 32 procent.⁵⁴ Den statliga skatten består av tre nivåer:

- bundskat – 5,5 procent betalas på inkomster upp till 191 200 DKK.
- mellemskat - 6 procent betalas på inkomster mellan 191 200 DKK och 285 200 DKK.
- topskat – 15 procent betalas på inkomster över 285 200 DKK.

För inkomster över 285 200 DKK betalar man alltså totalt 26,5 procent i statlig inkomstskatt.⁵⁵

Utöver inkomstskatt betalar den skattskyldige ett arbetsmarknadsbidrag på 8 procent och en pensionsavgift på 1 procent. Båda dessa avgifter är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen.⁵⁶ I det danska skattesystemet finns ett ”skattetak” som innebär att ingen, oavsett inkomst, skall behöva betala mer än 59 procent i skatt, PSL § 19.⁵⁷

2.2.4 Sambeskattning för makar⁵⁸

För personer som ingått registrerat partnerskap skall reglerna om sambeskattning av makar tillämpas analogt enligt lov nr. 372 af 07/06/1989

⁵² Engsig m.fl., s. 132.

⁵³ www.oresunddirekt.com/se/printartikel.asp?tema&objno=91379018

⁵⁴ *Viktig att veta om att arbeta i Danmark 2002*, broschyr producerad av Öresund Direkt.

⁵⁵ www.oresunddirekt.com/se/printartikel.asp?tema&objno=91379018

⁵⁶ *Viktig att veta om att arbeta i Danmark 2002*.

⁵⁷ Skatteministeriet, Told- & Skattestyrelsen, *Skatten 2001*, s.58.

⁵⁸ Avsnittet bygger på Engsig m.fl., s. 601-624.

om registreret partnerskab § 3. I den fortsatta framställningen används dock endast begreppet make.

Utgångspunkten är att varje make skall beskattas var för sig, KL § 4, stk. 1. De generella reglerna för beskattning av makar finns i KL:s avsnitt III och KL § 4, stk. 2. Uppdelningen i olika inkomstslag sker för makar på samma sätt som för ogifta personer. Det samma gäller själva skatteberäkningen. KL § 24 A innehåller regler om fördelning av inkomster och utgifter mellan makar. Inkomst av kapital skall tillräknas den make som enligt äktenskapslagstiftningen har rådighet över den egendom som genererat avkastningen. För kapitalutgifter gäller samma princip, det vill säga att den som har ansvar för betalningen får göra avdrag. Kan det inte avgöras från vilken av makarna som intäkten eller utgiften härrör så skall den delas lika mellan dem, KL § 24, pkt. 3. Inkomst av förvärvsverksamhet medräknas i inkomsten hos den make som driver denna, oavsett vem som äger verksamheten, PSL §§ 2-4 samt KL § 25 A. Makar skall var för sig uppge sin skattepliktiga inkomst och äktenskapet skall som huvudregel inte ha någon betydelse för hur själva skatteberäkningen företas, utan endast för fördelningen av vissa inkomster.

I PSL finns också sambeskattningsregler vad gäller beräkningen av bland annat mellemskatten och topskatten. Som kvalifikation för sådan sambeskattningsregler gäller att makarna bor tillsammans vid inkomstårets slut och har varit sammanboende under hela inkomståret. Underskott hos en make skall i största möjliga mån avräknas i den andra makens inkomst, PSL § 13, stk. 2 och 4. Vid underskottsöverföring rörande negativ skattepliktig inkomst skall underskott som uppstått under beskattningsåret avräknas först, därefter det underskott som hänför sig till det tidigaste beskattningsåret, oavsett vem av makarna det härstammar ifrån. Även vad gäller personavdrag överförs outnyttjat sådant till den andra maken, PSL § 10, stk. 4.

Enligt KL § 72, stk. 2 svarar makarna subsidiärt för betalningen av varandras skatter. Innan betalningsförpliktelse inträder för den sekundärt betalningsskyldige måste dock vissa exekutiva förfaranden vara vidtagna mot den primärt betalningsskyldige maken. Det krävs vidare att makarna var sammanboende vid beskattningstidpunkten. Reglerna tillämpas även på skatter som uppkommit det år då äktenskapet ingåtts, men inte på skatter uppkomna tidigare inkomstår.

Kvalifikationskraven för att sambeskattningsreglerna skall kunna tillämpas är enligt KL § 4, stk. 2:

- att ett giltigt äktenskap föreligger, och
- båda makarna är obegränsat skattskyldiga i Danmark, jämför KL § 1 (är en av makarna begränsat skattepliktig kan reglerna inte tillämpas, vanligtvis blir dock inte en make som flyttat utomlands betraktad som begränsat skattskyldig om den andra maken fortfarande är bosatt i Danmark), samt att

- makarna är sammanboende i skattemässigt hänseende (när äktenskapet ingåtts är det nödvändigt med gemensamt hushåll för att skattemässigt samliv skall anses föreligga).

När båda makarna har en positiv kapitalinkomst beskattas denna med den skattesats som maken med den högsta marginals-katten har. Den samlade skatten fördelas sedan ut på vardera maken i förhållande till deras andel av inkomsten.

2.2.4.1 Sambor

Personer som varaktigt sammanbor under äktenskapsliknande förhållande är att betrakta som två självständiga skattesubjekt. Skattelagstiftningen innehåller inga särbestämmelser för sambor och beskattningsreglerna för makar kan inte heller tillämpas analogt.⁵⁹ Sambor sambeskattas därför inte. Den ekonomiska intressegemenskap som finns mellan sambor medför emellertid att det kan uppstå särskilda problem vid inkomstberäkningen. Ett vanligt praktiskt problem är hur ränteutgifter hänförliga till bostadslån skall fördelas. Sambor väljer ofta att låta den som drabbas av den högsta marginals-katten formellt stå som ensam ägare till bostaden. I praktiken kan det dock vara så att bostaden ägs tillsammans. I skatterättslig praxis tas dock endast hänsyn till de formella ägarförhållandena. Det är endast den formella ägaren som registreras som gäldenär och det är endast gäldenären som kan göra avdrag för låneräntor. I praxis har också fastslagits att även om den ena sambon ensam betalt alla räntor och utgifter på bostadslånet så kan denne endast göra avdrag för hälften av utgifterna om den andra sambon enligt låneavtalet var registrerad som medgäldenär.⁶⁰

2.3 Socialavgifter

Vid bosättning och arbete i olika länder är det inte enbart beskattningsreglerna som är av betydelse utan även reglerna om sociala förmåner och avgifter. Vård och omsorg kan finansieras både med socialförsäkringsavgifter och med skatter. Det kan alltså inträffa att en person inkomstbeskattas för sådana utgifter i sitt bosättningsland och samtidigt får betala socialförsäkringsavgifter för samma ändamål i sitt arbetsland. I Danmark finansieras exempelvis socialförsäkringarna via inkomstskatten medan de är avgiftsfinansierade i Sverige. Utan särskilda regler i avtal skulle en i Danmark bosatt person som arbetar i Sverige få betala socialförsäkring via skattsedeln i Danmark samtidigt som han betalar avgifter till socialförsäkringen i Sverige.⁶¹

⁵⁹ Engholm-Jacobsen m.fl., *Skatteretten 1*, s. 713.

⁶⁰ Ligningsvejledningen, avsnitt A.A.4.

⁶¹ SOU 2002:47, del B, s. 303.

2.3.1 Sverige

Arbetsgivaravgifter tas ut på i stort sett alla ersättningar som är skattepliktiga i inkomstslaget tjänst. De beräknas på ersättningens storlek och betalas vanligtvis in av arbetsgivaren. Avgifterna uppgår till 33,33 procent⁶². Här ingår bland annat sjukförsäkringsavgifter, pensionsavgifter och arbetsmarknadsavgifter.⁶³ Utöver arbetsgivaravgifter skall den anställde själv betala en allmän pensionsavgift på 7 procent av inkomsten, dock maximalt 21 300 SEK. De som beskattas enligt SINK behöver inte erlägga den allmänna pensionsavgiften.⁶⁴

En svensk arbetsgivare skall betala in svenska arbetsgivaravgifter även för utomlands bosatta och begränsat skattskyldiga i enlighet med EG-förordning 1408/71. Undantag görs om personen omfattas av ett annat lands socialförsäkring, till exempel om den som är bosatt utomlands arbetar även i bosättningslandet och i så fall omfattas av det landets socialförsäkring.⁶⁵

2.3.2 Danmark

I Danmark är det i huvudsak arbetstagarna själva som skall betala in de sociala avgifterna. Detta förklarar till viss del de högre danska bruttolönerna. Inbetalningen består av ett arbetsmarknadsbidrag på 8 procent och en pensionsavgift på 1 procent. Det finns ingen övre inkomstgräns på vilket bidraget skall beräknas. Båda dessa avgifter är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen.⁶⁶

Arbetsgivaravgifterna uppgår endast till 1 800 DKK per år och anställd. Utöver detta skall en arbetsskadeförsäkring på 3 100 DKK och en speciell utbildningsavgift på 1 100 DKK betalas per år. Den totala kostnaden för arbetsgivaren, utöver lönekostnaden, är alltså endast runt 6 000 DKK per år och anställd.⁶⁷

⁶² 2 kap 1 § lag (1981:691) om socialavgifter.

⁶³ Johansson, Gunnar, Rabe, Gunnar, *Det svenska skattesystemet*, 14:e upplagan, 2001, s. 53.

⁶⁴ 3 § 1 st lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.

⁶⁵ SOU 2002:47, del B, s. 305.

⁶⁶ *Viktig att veta om att arbeta i Danmark 2002*.

⁶⁷ Ernst & Young, s 39.

3 Dubbelbeskattningsavtalsrätt

3.1 Allmänt

Det finns flera olika principer som reglerar staters rätt att ta ut skatt och varje stat avgör själv hur dess beskattning skall utformas. Eftersom alla stater inte tillämpar samma principer finns det risk för att en inkomst beskattas hos en och samma person flera gånger. För att undanröja eller åtminstone lindra sådan dubbelbeskattning ingår staterna dubbelbeskattningsavtal med varandra. Att det finns ett dubbelbeskattningsavtal innebär dock inte alltid att man bara betalar skatt i ett land. Avtalet kan emellertid aldrig utvidga utan endast inskränka skattskyldigheten. Beskattningen beror på vilken metod som tillämpas för att undvika dubbelbeskattning. Det finns två olika metoder som vardera har tre olika tillämpningssätt, exempt-metoden respektive credit-metoden.⁶⁸

Exempt-metoden (undantagandemetoden) innebär i huvudsak att hemviststaten avstår från att beskatta en inkomst som enligt avtalet skall beskattas i källstaten (den stat där inkomsten uppkommit).

- Full exempt innebär att hemviststaten avsäger sig beskattningsrätten helt och hållet.
- Exemption with progression innebär att inkomsten endast beskattas i källstaten men beaktas i progressionshänseende i hemvistlandet.
- Alternative exempt innebär att hemviststaten beräknar sin skatt på den skattskyldiges hela inkomst men sedan sätter ner den med så stor del av skatten som löper på den utländska inkomsten.

Enligt credit-metoden (avräkningsmetoden) beskattas samma inkomst i båda länderna, men den skatt som betalats i källstaten får avräknas i hemviststaten.

- Full credit innebär att all erlagd skatt i källstaten får avräknas i hemlandet.
- Ordinary credit innebär att avräkning högst medges för utländsk skatt i hemviststaten till den del beloppet motsvarar den skatt som skulle ha erlagts om inkomsten skulle ha beskattats i hemviststaten.
- Reversed credit innebär att det är källstaten istället för hemviststaten som medger avräkning.⁶⁹

En konsekvens av credit-metoden är att det alltid är den högsta skatten som tillämpas vid beskattningen, antingen den i källstaten eller den i hemviststaten.⁷⁰

⁶⁸ Ström m.fl., s. 317f.

⁶⁹ Bergström, Sjödén, s. 67.

⁷⁰ Mutén, Leif, *Credit-metod eller exempt-metod i dubbelbeskattningsavtal – en principfråga?*, Svenskt Skattetidning, 1993, s. 304.

I lag (1996:161) med vissa bestämmelser om tillämpningen av dubbelbeskattningsavtal anges att de interna skattereglerna skall tillämpas i första hand. Om det därefter uppstår en tvist mellan staterna om vilket land som har beskattningsrätt får dubbelbeskattningsavtalet avgöra.

3.2 Det nordiska dubbelbeskattningsavtalet

Genom lagen om det nordiska dubbelbeskattningsavtalet⁷¹ har det nordiska dubbelbeskattningsavtalet införlivats i svensk rätt. Avtalet reglerar beskattningsrätten mellan Danmark, Sverige, Norge, Finland och Färöarna. De skatter som omfattas enligt artikel 2 i avtalet är för Sveriges del bland annat den statliga och kommunala inkomstkatten samt den särskilda inkomstkatten för utomlands bosatta. Danska skatter som omfattas är bland annat den statliga-, kommunala- och amtskommunala inkomstkatten. Huvudregeln för beskattning av tjänsteinkomster är, enligt avtalets artikel 15 och 19, att dessa skall beskattas i källstaten (arbetslandet). I protokollet⁷² till avtalet finns dock en särskild bestämmelse för så kallade gränsgångare. Den innebär att beskattning istället sker i bosättningslandet. Som gränsgångare arbetar man i en avtalsslutande stat men är bosatt och uppehåller sig regelmässigt i en annan avtalsslutande stat. Med uttrycket "regelmässigt uppehåller sig" avses att den skattskyldige, i normalfallet, minst en gång i veckan uppehåller sig i sin fasta bostad i den avtalsslutande stat där han har hemvist. För att en skattskyldig skall anses uppehålla sig i sin fasta bostad skall vistelsen i hemviststaten omfatta minst två dagar per vecka.⁷³ Fördelen med att den skattskyldige beskattas i sitt bosättningsland är att denne blir behandlad precis som en obegränsat skattskyldig och därmed kan få tillgång till de avdrag och andra sociala förmåner som hemviststaten erbjuder.

Förutom gränsgångarregeln finns det även ett annat undantag från beskattning i verksamhetslandet. Det är den så kallade 183-dagarsregeln som regleras i artikel 15 p 2. Enlig denna bestämmelse skall beskattning ske i hemviststaten om:

- den skattskyldige vistas i verksamhetslandet under en tidsperiod som sammanlagt inte överstiger 183 dagar under en tolv månadersperiod, och
- ersättningen betalas av arbetsgivare som inte har hemvist i denna stat, och
- ersättningen inte belastar ett fast driftställe som arbetsgivaren har i denna stat, samt
- att det inte är fråga om uthyrning av arbetskraft.

⁷¹ Lag (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna. Dubbelbeskattningsavtalet är bifogat i lagen.

⁷² Protokollet utgör en integrerad del av avtalet och är bifogat sist i avtalet.

⁷³ Artikel VI. p 4 i protokollet.

3.3 Förhållandet mellan Sverige och Danmark

När det nya dubbelbeskattningsavtalet började gälla upphävdes gränsgångarreglerna mellan Sverige och Danmark. Enligt övergångsbestämmelserna i artikel 31 p 5 skall dock gränsgångarreglerna fortfarande tillämpas på personer som den 1 januari 1997 uppfyllde, och för tid därefter, alltså uppfyller villkoren för att vara gränsgångare. Kortare avbrott för semester, föräldraledighet med mera skall inte påverka en persons status som gränsgångare. I lagen om det nordiska dubbelbeskattningsavtalet 4 § anges att med uttrycket "kortare avbrott" avses uppehåll i tjänstgöringen i arbetsstaten på grund av föräldraledighet som varar i högst 18 månader per barn och ledighet på grund av sjukdom, arbetslöshet, tjänstledighet med mera i högst 12 månader under en period om maximalt 36 månader.

Detta innebär att alla "nya" arbetspendlare mellan Sverige och Danmark numera skall beskattas i intjänandelandet enligt artikel 15 och 19 om inte någon av undantagsreglerna är tillämpliga. Några nya gränsgångare i dubbelbeskattningsavtalets mening kan alltså inte tillkomma mellan Sverige och Danmark efter den 1 januari 1997. För personer som börjat pendla mellan Sverige och Danmark efter att det nya dubbelbeskattningsavtalet trätt ikraft är det viktigt att skilja på dem som dag- respektive veckopendlar. De som dagpendlar skall enligt artikel 15 beskattas i verksamhetslandet, medan de som veckopendlar kan komma att omfattas av 183-dagarsregeln och därmed beskattas i hemvistlandet, eller om den inte blir tillämplig, i verksamhetslandet.

3.3.1 Metoder för undvikande av dubbelbeskattning

Reglerna för undvikande av dubbelbeskattning finns i artikel 25 i avtalet. Enligt artikel 25 punkt 1c tillämpar Danmark exemption with progression för personer som är bosatta i Danmark men arbetar i Sverige. Det innebär att förvärvsinkomst i Sverige räknas in i beskattningsunderlaget i Danmark. Tillämpliga skattesatser på inkomsten i bosättningslandet kan alltså bli högre på grund av den utländska inkomsten då det danska skattesystemet, liksom det svenska, är progressivt. Dansk skatt tas ut på hela inkomsten, även den del som redan är beskattad i Sverige, men sätts sedan ned genom avdrag med hela den danska skatten som belöper på den inkomst som härrör från Sverige. Det spelar härvid ingen roll hur mycket skatt som erlagts i utlandet.⁷⁴

Från år 2000 har emellertid Danmark utnyttjat sin rätt att ändra metodbestämmelser enligt dubbelbeskattningsavtalet. Ändringen innebär att credit-metoden tillämpas istället för exempt-metoden i de fall då den skattskyldige omfattas av det danska socialförsäkringssystemet. Denna

⁷⁴ Ligningsvejledningen, avsnitt D.E. Norden.

metod innebär att Danmark medräknar hela den utländska inkomsten vid beräkningen av den skattepliktiga inkomsten. Den dubbelbeskattningssituation som uppstår undviks sedan genom att den danska skatten sätts ned med det minsta av följande två belopp:

- den utländska skatten på den utländska inkomsten, eller
- den del av den danska skatten som tas ut på den utländska inkomsten.⁷⁵

Danskar som dagligen pendlar till Sverige omfattas dock inte av det danska socialförsäkringssystemet utan det av det svenska och berörs därför inte av ändringen.⁷⁶ Dessa personer beskattas även fortsättningsvis i Sverige med den låga SINK-skatten och betalar ingen skatt i Danmark för den utländska inkomsten. Danskar som jobbar deltid eller endast har korta tillfälliga arbeten i Sverige missar dock hela fördelen med SINK. I sådana situationer kommer Danmark att beskatta utrymmet mellan SINK:s 25 procent och den högsta danska marginalskatten på maximalt 59 procent.

Sverige tillämpar full exempt enligt artikel 25 p 6b för att undvika dubbelbeskattning. Det innebär att inkomst som en i Sverige bosatt person förvärvar i Danmark helt undantas från beskattning i Sverige. Den utländska inkomsten påverkar inte heller progressionen på skattesatserna i Sverige.⁷⁷

⁷⁵ Engsig m.fl., s. 935.

⁷⁶ Se vidare EG-förordning 1408/71 artikel 13.2(a) som innehåller den så kallade Lex loci laboris-principen som innebär att den som arbetar i ett medlemsland skall omfattas av det landets sociala försäkringssystem oavsett i vilket medlemsland han är bosatt.

⁷⁷ *Øresundsbroen og beskatning af lønmodtagere*, artikel av Klas Svanberg och Per Lundbæk Christensen, Ernst & Young, Øresundsgruppen, 2000.

4 Slutsatser angående intern internationell beskattning och dubbelbeskattning

Om en person är bosatt i ett land och arbetar i ett annat uppkommer frågan om i vilket land skatter och avgifter skall betalas. Man kan anses vara bosatt i mer än ett land och graden av anknytning har betydelse för i vilket land individen rimligen bör betala skatt. Bosättningsbegreppet är viktigt men inte alltid helt lätt att förstå. Regleringen i Sverige och Danmark liknar dock varandra till stor del. Frågan om till vilket land man skall betala skatt torde i de flesta fall inte utgöra något problem. Det nordiska dubbelbeskattningsavtalet pekar i det svensk-danska förhållandet ut arbetslandet som beskattningsland för de som pendlar dagligen och endast har en anställning, den i utlandet. Huruvida detta ger rättvisa i fördelningen av beskattningsintäkterna mellan länderna kan dock diskuteras. En person som är bosatt i ett land förbrukar flera olika samhällsfinansierade nyttigheter i det landet, exempelvis skola och sjukvård. Skulle det då inte vara rimligare att man beskattas i bosättningslandet istället för i arbetslandet? Den mellan Sverige och Danmark numera upphävda gränsgångarregeln i det nordiska dubbelbeskattningsavtalet, som fortfarande gäller mellan de övriga nordiska länderna, tilldelar bosättningslandet beskattningsrätten.

Om man jämför de svenska och danska skattesystemen så kan det danska systemet uppfattas som mer neutralt. Genom de speciella reglerna för gränsgångare tillämpas i stort sett bestämmelserna på samma sätt både för begränsat som obegränsat skattskyldiga. Man kan göra avdrag bland annat för pendlingskostnader och räntor. Dessutom har man som begränsat skattskyldig rätt till samma personavdrag som fullt skattskyldiga. I det svenska systemet föreligger mycket större skillnader. Utomlands bosatta beskattas med en betydligt lägre skattesats än de som är bosatta i Sverige. Att man inte har rätt till några avdrag överhuvudtaget enligt SINK har i praktiken egentligen inte så stor betydelse. Pendlar man från Danmark till Sverige för att arbeta, och anställningen i Sverige är en heltidsanställning, torde i de flesta fall den vinst som uppstår på grund av den lägre skattesatsen vida överstiga den kostnadsökning som frånvaron av avdragsrätt orsakar.

Det har diskuterats om förhållandena ovan innebär att kommunerna i Skåne kommer att förlora betydande skatteintäkter. Om det är mest fördelaktigt att arbeta i Sverige och bo i Danmark så skulle kanske flyttströmmen börja gå över bron mot Köpenhamn. Sverige behåller visserligen beskattningsrätten, men istället för kommunal- och eventuell statlig inkomstskatt, betalas nu endast statlig inkomstskatt enligt SINK. Kommunerna förlorar således hela den tidigare skatteintäkten. De som inte dagpendlar utan veckopendlar beskattas dock istället i bosättningslandet om de uppfyller 183-dagarsregeln

i dubbelbeskattningsavtalet. Hur utvecklingen kommer att ske återstår att se när antalet pendlare ökar i framtiden. Ekonomiska incitamentet för att flytta till ett annat land väger ju trots allt lättare för de flesta än faktorer som familj, språk, kultur och andra sociala förhållanden.

Generellt kan sägas att likheterna i lagregleringen mellan Sverige och Danmark är stora. För den som väljer att byta arbets- eller bosättningsland kommer inte skillnaderna att bli särskilt dramatiska. Det materiella innehållet är liknande i båda skattesystemen, istället är det själva uppbyggnaden som skiljer sig åt. Medan man i Sverige har samlat i princip hela skattelagstiftningen i en lag, inkomstskattelagen, så består det danska systemet av flera olika lagar, personskatteloven, statsskatteloven, ligningsloven med flera. Beräkningen av inkomster, utgifter och skatter är också betydligt mer komplicerad i Danmark. Men att se det som ett hinder för att börja arbeta i Danmark skall man enligt min mening absolut inte göra. Precis som i Sverige behöver man som privatperson med "normal" inkomst inte ha några särskilda kunskaper i skatterätt för att deklarerat, utan det mesta i deklARATIONEN är redan ifyllt.

Det finns dock vissa skillnader. Beskattningen av begränsat skattskyldiga i Danmark liknar i stor grad den som sker för obegränsat skattepliktiga vilket inte är fallet i Sverige. I Danmark är det i mycket större omfattning möjligt att kvitta underskott i vissa inkomstslag mot andra inkomster. Underskotten rullar också vidare under de kommande fem beskattningsåren. En annan skillnad är att gifta personer sambeskattas i vissa situationer. Det har störst betydelse för fördelning av inkomster och utgifter rörande kapital och näringsverksamhet samt vid beräkning av statlig inkomstskatt samt utnyttjandet av underskott.

Vid en jämförelse av lönenivåerna i Sverige och Danmark kan det framstå som om svenska löner generellt sett är lägre än de danska. Man skall dock vara uppmärksam på att svenska löner anges efter att avdrag har gjorts för arbetsgivaravgifter. I Sverige erläggs arbetsgivaravgiften av arbetsgivaren medan det i Danmark till stor del är den enskilde som själv får sörja för sitt sociala skyddsnet. Nettoskillnaden i lönenivå kan därför vara mindre än vad som synes vara fallet vid en första anblick. Vad gäller den högsta marginalskatt som kan komma att erläggas är den i Danmark 59 procent medan den i Sverige, beroende på i vilken kommun den skattskyldige bor, är cirka 58 procent. I Danmark uppnår man den högsta skattesatsen redan vid en inkomst överstigande 285 200 DKK medan man i Sverige skall ha en inkomst över 430 900 SEK.

5 EG-rätten

EG-rätten utgör sedan Sveriges inträde i EU en del av vår nationella rättsordning. EG-domstolen har i sin praxis⁷⁸ slagit fast att gemenskapsrätten äger företräde framför nationell rätt och bestämmelserna i ett dubbelbeskattningsavtal. Det föreligger således en skyldighet för svenska myndigheter att tillämpa EG-rätten och att ge företräde för denna vid en eventuell konflikt mellan regelsystemen.⁷⁹ Det kan därför vara intressant att närmare studera EG-rättens syn på gränsgångare och hur gemenskapsrätten inverkar på beskattningen av personer som rör sig över gränserna. Efter en grundläggande genomgång av gemenskapsrättens regler avseende skatter, jämförs det svenska och danska skattesystemens överensstämmelse med EG-rätten utifrån rätten till fri rörlighet för arbetstagare och fri rörlighet för tjänster.

5.1 Allmänt

En av EG-rättens mest grundläggande principer är diskrimineringsförbudet i artikel 12 EG-fördraget. Bestämmelsen innebär att all diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden, så kallad öppen diskriminering. Enligt EG-domstolen innefattar dock denna bestämmelse inte endast öppen diskriminering av medborgare från andra medlemsstater, utan även regler som är dolt diskriminerande. Det vill säga regler som tillämpar något annat särskiljande kriterium än nationalitet, men som i praktiken ändå leder till att medborgare från andra medlemsländer särbehandlas. Ett sådant kriterium är till exempel en persons hemvist. En medlemsstat med regler som behandlar personer med respektive utan hemvist i landet olika, kan därför komma att strida mot EG-rättens diskrimineringsförbud.⁸⁰

Den grundläggande regeln kompletteras av diskrimineringsförbuden i andra EG-bestämmelser. Artiklarna 39, 43, 49 och 56 i EG-fördraget går närmare in på de olika friheterna. Här förbjuds diskriminering och särbehandling på grund av nationalitet och andra inskränkningar i den fria rörligheten för arbetstagare, etableringsfriheten och den fria rörligheten för tjänster och kapital. Utöver ett diskrimineringsförbud innehåller bestämmelserna om de fyra friheterna även ett restriktionsförbud.⁸¹ Det vill säga ett förbud mot att

⁷⁸ Se mål 26/62 NV *Algemene Transport – en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v. Netherlands Inland Revenue Administration* [1963] ECR I och 6/64 *Flaminio Costa v. E.N.E.L.* [1964] ECR 585.

⁷⁹ Tivéus, Köhlmark, s. 299.

⁸⁰ Ståhl, Kristina, *EG-domstolen och den internationella skatterätten*, Skattenytt 1997, s. 762.

⁸¹ Exempelvis artikel 39, restriktionsförbudet uttalat i mål C-415/93 *Union royale belge des sociétés de football association ASBL m.fl. v. Jean-Marc Bosman m.fl.*, (1995) ECR I-4921.

hindra eller avskräcka egna medborgare att utöva sina rättigheter enligt fördraget.

EG-domstolen har i sin praxis angående prövningen av nationella regler delat upp denna i två steg; för det första om det är fråga om särbehandling i jämförbara situationer och för det andra om särbehandlingen i såna fall kan rättfärdigas med hänsyn till de i fördraget särskilt angivna grunderna; allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Öppen diskriminering kan endast rättfärdigas med stöd i fördraget.⁸² Regler som är dolt diskriminerande eller utgör restriktioner kan dock rättfärdigas om det finns ett skyddsvärt intresse. Domstolen har utvecklat ett test, det så kallade ”rule of reason-testet”, som brukar användas för att fastställa om en fördragsstridig bestämmelse kan rättfärdigas på särskild grund. Den har använts i skatterättsliga mål⁸³ och innehåller följande rekvisit:

- Det skall vara fråga om ett tungt vägande allmänintresse.
- Regeln skal vara ägnad att säkerställa det syfte som eftersträvas.
- Regeln skall vara proportionell mot det intresse som skall tillgodoses.

Endast i ett skatterättsligt fall har EG-domstolen accepterat en regel med hänvisning till detta test och det var i Bachmann⁸⁴-målet.⁸⁵

Medlemsstaterna är mycket kreativa när det gäller att komma på olika argument som skulle kunna rättfärdiga en negativt särbehandlande regel. Som vanliga invändningar kan bland annat nämnas att det diskriminerade skattesubjektet åtnjuter andra skattefördelar och att regeln är nödvändig för en effektiv skattekontroll, av administrativa skäl eller för att upprätthålla landets skatteintäkter. Det är emellertid endast invändningen om skattesystemets inre sammanhang som vunnit domstolens gillande, se vidare avsnitt 5.4.1 om Bachmann-målet.⁸⁶

Att göra skillnad på personer med och utan hemvist i den egna staten är grundläggande inom den internationella skatterätten. I de nationella skattesystemen kommer detta till uttryck som obegränsad och begränsad skattskyldighet. I ett EG-rättsligt perspektiv kan detta ofta komma att bedömas som dold diskriminering av utländska medborgare eftersom dessa i skattemässigt hänseende oftare betraktas som icke bosatta. Frågan om var en person har hemvist är mycket viktigt i situationer som liknar varandra, då det inte strider mot diskrimineringsförbudet att behandla ej jämförbara situationer olika.⁸⁷

⁸² Mål C-311/97 Royal Bank of Scotland plc v. Elliniko Dimosio (grekiska staten) [1999] ECR I-2651

⁸³ Mål C-264/96 Imperial Chemical Industries plc (ICI) v. Kenneth Hall Colmer (Her Majesty's Inspector of Taxes) [1999] ECR I-4695.

⁸⁴ Mål C-204/90 Hanns-Martin Bachmann v. Belgian State [1992] ECR I-249.

⁸⁵ Ståhl, Kristina, Persson Österman, Roger, *EG-skatterätt*, 2000, s. 124.

⁸⁶ Ståhl, Österman, s. 125ff.

⁸⁷ Engholm-Jacobsen, Jens Olav, Pedersen, Jan, Siggaard, Kurt, Winther-Sørensen, Niels, *Skatteretten* 3, 3.e utgåvan/1:a upplagan, 2000, s. 443.

5.2 EG-skatterätten

Till skillnad från när det gäller punktskatter och mervärdesskatt har harmoniseringsarbetet ännu inte kommit särskilt långt på inkomstbeskattningsens område. Det innebär dock inte att medlemsstaterna har frihet att agera hur som helst inom beskattningsrättens område. EG-domstolen har nämligen i ett stort antal domar slagit fast att inkomstbeskattningen inte får utformas på ett sådant sätt att medborgare och företag i andra medlemsländer diskrimineras, eller så att genomförandet av den inre marknaden på annat sätt försvåras. Medlemsstaternas uppfattning har dock varit den att dessa bestämmelser inte inkräktar på den nationella självbestämmanderätten i skattefrågor. EG-domstolen har emellertid visat att så inte är fallet. Det första målet där domstolens ståndpunkt framkom var i *avoir fiscal*-målet⁸⁸ där det fastslogs att skattebestämmelser som hindrar den fria etableringsrätten kan angripas med stöd av fördraget. EG-domstolen har därefter bekräftat och vidareutvecklat denna ståndpunkt i flera senare mål. Numera är det därför helt klarlagt att beskattningsområdet inte alls är någon ”frizon”, utan att också skattereglerna måste utformas i enlighet med fördragets bestämmelser.⁸⁹

5.3 Skatterätten och fri rörlighet för arbetstagare

Vid beskattningen av enskilda personer förekommer det knappast alls att man gör skillnad mellan personer som är medborgare respektive inte medborgare i landet, så kallad öppen diskriminering. Betydligt vanligare är det däremot med regler som vid beskattningen mer eller mindre regelmässigt gör skillnad mellan personer som bor i landet och personer som bor utomlands. Om reglerna då är till nackdel för dem som bor utomlands och de därmed beskattas hårdare kan det enligt domstolens praxis vara fråga om indirekt diskriminering av utländska medborgare. Restriktionsförbudet innebär vidare att en medlemsstat inte heller får hindra eller försvåra för sina egna medborgare att fritt utnyttja rätten till fri rörlighet, och kan därför ses som en utvidgning av diskrimineringsförbudet.⁹⁰

5.3.1 Schumacker-målet⁹¹

Ett illustrativt exempel är Schumacker-målet. I Tyskland fanns vissa särskilda skattelättnader kopplade till en persons försörjningsbörd. För att

⁸⁸ Mål 270/83 *Commission of the European Communities v. French Republic* (“*avoir fiscal*”) [1986] ECR 273.

⁸⁹ SOU 2002:47, del B, s. 79f.

⁹⁰ Bergström, Sture, *Rätten till etablering inom EU ur inkomstskatterättslig synvinkel*, Skattenytt 2000, s. 664

⁹¹ Mål C-279/93 *Finanzamt Köln-Altstadt v. Roland Schumacker* [1995] ECR I-225.

komma i åtnjutande av dessa lättnader krävdes dock att man var bosatt i Tyskland. Den som endast arbetade i Tyskland och bodde i ett annat land fick alltså inte använda sig av de förmånliga skattereglerna och blev därmed hårdare beskattad än den som också bodde i Tyskland. Formellt var reglerna neutrala i förhållande till den skattskyldiges nationalitet då även tyska medborgare som bodde utomlands nekades tillgång till skatteförmånerna. EG-domstolen fann dock att reglerna indirekt diskriminerade utländska medborgare eftersom det framför allt var utländska medborgare som bodde utomlands. I detta mål var det alltså fråga om att skattereglerna i arbetslandet var mindre förmånligare för personer från andra länder. Reglerna kunde därför tänkas hindra sådana personer från att ta anställning eller bedriva egen verksamhet i landet. EG-domstolen påpekade att bosatta och icke bosatta som huvudregel inte befinner sig i jämförbara situationer. Men man uttalade också att artikel 39 som huvudregel inte hindrar att en person utan hemvist i staten beskattades hårdare än en person med hemvist. Att man likväl kom fram till att det förelåg diskriminering berodde på att Schumacker, som i det konkreta fallet skulle ha samma skattemässiga fördelar som en obegränsat skattskyldig, inte i sitt hemvistland Belgien kunde få samma skattemässiga fördelar hänförliga till personliga och familjära förhållanden. Det berodde på att han uppbar hela sin inkomst från Tyskland och dubbelbeskattningsavtalet mellan Tyskland och Belgien inte tillerkände Belgien någon beskattningsrätt. I det konkreta fallet var alltså Schumackers situation, trots att han inte var bosatt i Tyskland, jämförbar med situationen för en person som var hemmahörande i Tyskland.⁹²

Sedan Schumacker har EG-domstolen flera gånger uttalat att personer med och utan hemvist i en stat inte befinner sig i jämförbara situationer. Den faktiska prövningen i EG-domstolen stämmer således bättre överens med verkligheten om man uttrycker det så att personer med och utan hemvist befinner sig i jämförbara situationer om inte särskilda skäl föranleder annat.⁹³

5.3.2 Slutsatser

5.3.2.1 Sverige

Vid ett första betraktande kan det tyckas att personer som beskattas enligt SINK särbehandlas i strid mot EG-rättens diskrimineringsförbud då lagen inte medger någon typ av avdrag överhuvudtaget. I många situationer kan det vara mycket mera fördelaktigt att bli beskattad enligt SINK än att vara obegränsat skattskyldig i Sverige. SINK tas som tidigare nämnts ut som en källskatt på 25 procent medan man som obegränsat skattskyldig debiteras en skatt på 28-58 procent. Som fullt skattskyldig har man dock tillgång till en mängd olika avdrag. Det föreligger alltså en klar skillnad mellan begränsat

⁹² Engholm-Jacobsen m.fl., *Skatteretten* 3, s. 423f.

⁹³ Ståhl, s.770.

och obegränsat skattskyldiga personer. Frågan är dock om detta kan utgöra otillåten diskriminering.

För att det skall röra sig om diskriminering i strid med EG-rätten måste fyra rekvisit vara uppfyllda:

- det skall vara fråga om skatteregler som beaktar den skattskyldiges personliga förhållanden, och
- merparten av inkomsten måste komma från källstaten, och
- särbehandlingen skall avse andra än medborgare i källstaten, samt
- det får inte vara fråga om skatteregler som kan rättfärdigas utifrån ett objektivet skyddsvärt samhällsintresse.

Det är dock endast om den begränsat skattskyldige rent faktiskt behandlas skattemässigt sämre än den som är obegränsat skattskyldig som diskriminering föreligger. Det vill säga att det i praktiken måste vara så att den som erlägger skatt enligt SINK rent faktiskt får en mindre nettosumma efter skatt än vad en obegränsat skattskyldig person med motsvarande inkomst får.⁹⁴

Fördelarna med att betala skatt enligt SINK överväger tydligt när det rör sig om stora inkomster. Problemen uppstår när det är fråga om låga inkomster och personer som kunnat göra stora avdrag om de istället varit fullt skattskyldiga. Då kan den situationen uppkomma att nettoinkomsten blir lägre när man betalar 25 procent skatt enligt SINK än när man betalar kommunalskatt på cirka 30 procent. Om en person bosatt i Danmark har en inkomst på endast 90 000 SEK i Sverige skall, om SINK tillämpas, 22 500 SEK⁹⁵ betalas i skatt. Vid tillämpning av IL blir skatten 27 000 SEK⁹⁶. Men om man antar att den skattskyldige har avdragsgilla kostnader som uppgår till 15 000 SEK per år blir skatten enligt IL 22 500 SEK⁹⁷. Vid tillämpningen av SINK blir resultatet oförändrat då inga avdrag medges. Om avdrag hade medgetts skulle skatten enligt SINK istället bara ha blivit 18 750 SEK⁹⁸. Exemplet visar att SINK i vissa fall kan innebära diskriminering av begränsat skattskyldiga då de inte medges rätt till avdrag. Det föreligger därför en risk för att SINK vid en prövning i EG-domstolen skulle anses vara diskriminerande.

5.3.2.2 Danmark

Efter Schumacker-domen ändrade Danmark sina interna regler för begränsat skattskyldiga. Väljer man att bli beskattad som obegränsat skattskyldig mister man å andra sidan de fördelar som endast en utomlands bosatt lönemottagare har rätt till.⁹⁹ Den danska lagstiftningen står emellertid i

⁹⁴ Boman, Michael, *Den skattemässiga behandlingen av inskränkt skattskyldiga gränsgångare i Sverige efter Schumacker-målet*, Skattenytt 1995, s. 728f.

⁹⁵ 90 000 SEK x 25 procent

⁹⁶ 90 000 SEK x 30 procent

⁹⁷ (90 000 – 15 000) SEK x 30 procent

⁹⁸ (90 000 – 15 000) SEK x 25 procent

⁹⁹ Engsig m.fl., s. 654.

bättre överensstämmelse med EG-rätten då man har rätt till avdrag för åtminstone de ekonomiskt mest betydelsefulla avdragen.

5.4 Skatterätten och fri rörlighet för tjänster

För att medborgarna inom unionen fullt ut skall kunna utöva sina rättigheter i fråga om fri rörlighet enligt EG-fördraget är en fungerande inre marknad för pensioner av stor betydelse, särskilt för att underlätta arbetskraftens rörlighet över gränserna.¹⁰⁰ I detta avsnitt behandlas avdragsrätten för inbetalningar för pensionsförsäkringar. Det finns två rättsfall av särskild betydelse på området.

5.4.1 Bachmann-målet¹⁰¹

Här ansåg domstolen att en i princip diskriminerande bestämmelse kunde rättfärdigas med hänsyn till önskemålet att upprätthålla skattesystemets inre sammanhang. Målet rörde en tysk medborgare som bodde och arbetade i Belgien. I Belgien vägrades han avdrag för premieinbetalningar till en pensionsförsäkring han tidigare tecknat i ett tyskt försäkringsbolag. Om försäkringen istället hade tecknats i ett belgiskt bolag hade avdrag medgivits. Domstolen fann att detta utgjorde indirekt diskriminering av utländska medborgare eftersom det fanns risk för att de som drabbades av regeln oftast var utländska medborgare. Men som tidigare nämnts kunde den negativa särbehandlingen rättfärdigas med hänsyn till skattesystemets inre sammanhang. I det belgiska systemet fanns en länk mellan å ena sidan avdragsrätt för premieinbetalningar och å andra sidan skattskyldighet för utfallande pensionsbelopp. Vid avdragsrätt förelåg skattskyldighet och när avdrag ej medgavs förelåg skattefrihet. Det inre sammanhanget förutsatte därför endast att avdragsrätt behövde medges om det utfallande beloppet skulle komma att beskattas i Belgien. Så var inte fallet om försäkringen tecknats i ett utländskt bolag och avdrag behövde därför ej medges. Domen har fått mycket kritik i doktrinen. EG-domstolen har också i alla senare mål konsekvent avvisat medlemsstaternas argumentation om rättfärdigande av negativ särbehandling med hänvisning till skattesystemets inre sammanhang.¹⁰²

5.4.2 Danner-målet¹⁰³

I målet prövades om finska regler angående avdrag för pensionsförsäkringar var förenliga med bestämmelserna om fri rörlighet för tjänster i artikel 49 EG-fördraget. Enligt de finska reglerna medgavs endast avdrag för premier som betalats in till pensionsinstitut etablerade i Finland. Den finska

¹⁰⁰ EGT C-165, 2001, s. 4.

¹⁰¹ Mål C-204/90 Hanns-Martin Bachmann v. Belgian State [1992] ECR I-249.

¹⁰² Ståhl, s. 769.

¹⁰³ Mål C-136/00 Rolf Dieter Danner.

domstolen begärde förhandsbesked om huruvida det stred mot gemenskapsrätten att vägra avdrag för premier som betalats in till tyska pensionsinstitut av en tysk (Danner) med hemvist i Finland. Domstolen konstaterade inledningsvis att regler som leder till att både enskilda avhåller sig från att teckna försäkringar hos bolag etablerade i andra medlemsstater och att sådana bolag avhåller sig från att tillhandahålla sina tjänster på den finska marknaden strider mot friheten att tillhandahålla tjänster. Finland försökte rättfärdiga reglerna med hänvisning till Bachmann-domen och skattesystemets inre sammanhang. EG-domstolen godtog inte detta argument. En viktig skillnad mellan Bachmann och Danner var att de finska reglerna enligt domstolen inte hade ett så omedelbart samband som var fallet med reglerna i det belgiska skattesystemet. Skatteplikten i det finska systemet styrdes av den skattskyldiges bosättning vid tidpunkten för utbetalningen och inte av huruvida avdrag medgivits för den inbetalda premien. Finland åberopade också att reglerna var nödvändiga för att trygga skatteunderlaget och för skattekontrollens effektivitet. Dessa argument godtogs heller inte av EG-domstolen med hänvisning till tidigare praxis. Slutsatsen blev att artikel 49 skall tolkas så att den utgör ett hinder för medlemsländerna att införa eller behålla regler som utesluter eller begränsar möjligheten, att vid inkomstbeskattning dra av premier som har betalats in till pensionsförsäkringar i andra medlemsländer, under förutsättning att utbetalningen från sådana pensioner inte samtidigt är skattefri.

5.4.3 Skattemässig behandling av premieinbetalningar till pensioner

För personer som flyttar inom unionen eller som bor i ett land men arbetar i ett annat land i unionen uppstår regelmässigt problem med exempelvis avdrag för pensionssparande.¹⁰⁴ I stort sett alla medlemsstater medger skatteavdrag för pensionspremier till pensionsinstitut inom landet, inbetalda av såväl arbetsgivare som arbetstagare. De flesta staterna betraktar inte inbetalningar av arbetsgivare som skattepliktig inkomst för den anställde. De närmare villkoren för avdrag varierar emellertid mycket mellan länderna. Ett direkt hinder för den fria rörligheten för arbetstagare är att många medlemsstater inte utsträcker den skattelättnad som gäller inom landet till avgifter som betalats in till pensionsinstitut som är etablerade i andra medlemsländer.¹⁰⁵

5.4.3.1 Sverige

För att kunna bestämma om avdragsrätt föreligger måste först avgöras vilken typ av pensionssparande det är fråga om. Reglerna om pensionssparande i IL skiljer på tre typer av sparande, 58 kap 1 § IL: pensionsförsäkringar, kapitalförsäkringar samt pensionssparkonton. En

¹⁰⁴ SOU 2002:47, del B, s. 114.

¹⁰⁵ EGT C-165, 2001, s 4ff.

pensionsförsäkring kan vara privat, det vill säga tecknad av försäkringstagaren själv, eller en tjänstepensionsförsäkring. Med tjänstepensionsförsäkring avses en försäkring som tecknats i samband med tjänst och att premierna betalas av den försäkrades arbetsgivare, 58 kap 7 § IL. I den fortsatta framställningen kommer pensionsförsäkring att innefatta även pensionssparkonton om inget annat anges. Pensionssparavdrag får endast göras för privata pensionsförsäkringar och inbetalningar till pensionssparkonton, 59 kap 2 § IL, och endast av den som är obegränsat skattskyldig i Sverige, 59 kap 16 § IL. Avdragsrätten gäller som huvudregel endast för pensionsförsäkringar som tecknats i svenskt bolag eller i rörelse med fast driftställe i Sverige, 58 kap 4 § IL.

Premier till utländska pensionsförsäkringar är normalt inte avdragsgilla då sådana försäkringar betraktas som kapitalförsäkringar.¹⁰⁶ Men även utländska försäkringar kan anses som pensionsförsäkringar om de huvudsakligen avser ålders-, sjuk- eller efterlevandepension, 58 kap 5 § IL. Förutsättningarna är att försäkringsavtalet har ingåtts när den skattskyldige var bosatt utomlands och försäkringen enligt reglerna i det landet varit att anse som en pensionsordning som berättigat till skatteavdrag eller annan form av skattelättnad för inbetalda premier. Detsamma gäller för sådan försäkring som arbetsgivare betalat premier för under den försäkrades bosättning eller förvärvsarbete i utlandet, utan att betalningen räknats som inkomst (skattepliktig förmån) för den anställde enligt beskattningsreglerna i det landet. Förvärvsarbetet skall avse personens huvudsakliga förvärvsverksamhet.

Vad som sagts ovan gäller endast pension på grund av försäkring och inte utländska pensioner av annat slag. Dessa är normalt skattepliktiga. Svårigheter kan ibland uppstå att avgöra om en pension ska anses utgå på grund av försäkring eller inte. En svensk arbetsgivare kan ordna pension för sina anställda dels genom att köpa en försäkring, dels i egen regi, exempelvis genom att medel avsätts till en för pensionering av egna anställda bildad stiftelse enligt lag (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. Pension som ordnats i en utländsk arbetsgivares egen regi anses inte utgå på grund av försäkring och är därmed inte undantagen från skatteplikt.¹⁰⁷

Avdrag för pensionsförsäkringspremier och inbetalningar på pensionssparande medges vid inkomst av tjänst med ett halvt prisbasbelopp (19 400 SEK) plus 5 procent av den del av inkomsten som ligger mellan 10 och 20 prisbasbelopp (388 000-776 000 SEK), 59 kap 5 § IL. Har man betalat in för stor premie kan överskjutande belopp dras av vid nästa års taxering, 59 kap 7 § IL. Det är inte tillåtet att dra av så mycket att det uppstår ett underskott i deklarationen, 59 kap 4 § IL.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Skattemyndigheten i Malmö, *Deklarationsupplysningar för dig som arbetar i Danmark och som ska beskattas i Sverige för denna inkomst*. Taxering 2001, utgåva 1, s. 4.

¹⁰⁷ Riksskatteverket, s. 79.

¹⁰⁸ Lundén m.fl., s. 244f.

Utländska pensionsförsäkringar som tecknats av personer bosatta i Sverige och som inte uppfyller kraven i 58 kap 5 § IL betecknas som kapitalförsäkringar. Det innebär att premierna inte är avdragsgilla. Men å andra sidan är inte utbetalningarna skattepliktiga, 8 kap 15 § IL. Skattefrihet gäller också för pensionsförsäkringar, enligt 58 kap 5 § IL, där den skattskyldige inte fått göra avdrag för premier eller förmånsbeskattats för försäkringen utan att ha fått göra ett motsvarande avdrag, 11 kap 43 § IL.

Om det föreligger särskilda skäl finns dispensregler enligt vilka skattemyndigheten kan medge att en utländsk pensionsförsäkring skall behandlas som en svensk pensionsförsäkring, 58 kap 5 § 3 st. Dispensregeln är avsedd för de fall som inte omfattas av den generella regeln i bestämmelsen om likställande av en utländsk pensionsförsäkring med en svensk pensionsförsäkring. Dispens brukar medges i sådana anställningsförhållanden där försäkringstagaren redan har en utländsk försäkring och har behov av att vidmakthålla denna under arbete i Sverige.¹⁰⁹

5.4.3.2 Danmark¹¹⁰

Obegränsat skattskyldiga har full avdragsrätt för premier till privata pensionsförsäkringar i Danmark, PBL § 18. För personer som är begränsat skattskyldiga eller fullt skattskyldiga enligt danska regler, men som efter tillämpning av dubbelbeskattningsavtal anses hemmahörande i utlandet, föreligger normalt ingen avdragsrätt för premieinbetalningar till danska pensionsinstitut, KSL § 1, stk. 2. Dock kan skattskyldiga som uppbär minst 75 procent av sin samlade inkomst från Danmark välja att bli beskattade som fullt skattskyldiga i Danmark och därmed få tillgång till samma avdragsregler som gäller för fullt skattskyldiga, KSL §§ 5 A –5 D.

Precis som i Sverige har man emellertid försökt upprätthålla en skattemässig likabehandling av skattepliktiga pensionsförsäkringar oavsett om dessa är tecknade i Danmark eller utomlands. Avdragsrätten har därför utvidgats till att omfatta alla former av pensionsförsäkringar. Reglerna gäller dock fortfarande bara för fullt skattepliktiga, exempelvis hemvändande danskar som före återflytten har tecknat pensionsförsäkringar i utlandet eller utlänningar som tar med sig försäkringen till Danmark. Gränsgångarreglerna ger också vissa begränsat skattskyldiga tillgång till avdragen, nämligen de som uppfyller inkomstkravet på 75 procent.

Bestämmelsen i PBL § 53 A har ändrats så att frånvaron av avdragsrätt för inbetalda premier vid skatteberäkningen kompenseras med att utbetalningen

¹⁰⁹ Prop. 1995/96:231, Fortsatt reformering av beskattningen av utländska kapitalförsäkringar, s.46

¹¹⁰ Avsnittet bygger på *Ligningsvejledningen*, avsnitt A.C.2.3 samt Engholm-Jacobsen m.fl., *Skatteretten* 3, s. 440ff och 470ff.

är skattefri. Avdragsrätten har på så sätt utvidgats till att omfatta även försäkringar som upprättas av personer som aldrig har varit utomlands eller har haft en utländsk arbetsgivare. För premier som betalas in av arbetsgivare eller tidigare arbetsgivare gäller att de skall tas upp som intäkt i den personliga inkomsten och beskattas, men enligt PBL § 53 A, stk. 2 och 5 är utbetalningen skattefri.

Vissa utländska pensionsförsäkringar skall dock beskattas i Danmark enligt PBL § 53 B. Bestämmelsen omfattar försäkringar tecknade innan försäkringstagaren blev fullt skattskyldig i Danmark. En förutsättning är att försäkringen är skattemässigt gynnad i den stat där försäkringstagaren var skattepliktig vid inbetalningstidpunkten. Premien skall vidare ha dragits av i sin helhet i denna andra stat. Är försäkringen tecknad på grund av anställningsförhållande får inbetalningarna inte vara medräknade i den försäkrades skattepliktiga inkomst. Syftet med regeln är att undvika att avdrag medges för premier samtidigt som utbetalningen är blir skattefri. Vad gäller tjänstepensioner (firmapensioner) så gäller ungefär motsvarande regler i Danmark. Skillnaden är att inbetalningen ofta görs till 2/3 av arbetsgivaren och till 1/3 av den anställde själv.¹¹¹

Vad gäller avdragets storlek beror det på vilken typ av pensionssparande som det är fråga om. För pensionsförsäkringar med löpande utbetalningar är premierna avdragsgilla fullt ut, det vill säga att det inte finns någon övre gräns. För kapitalförsäkringar är dock maxbeloppet 36 500 DKK. Gemensamt för alla typer av sparande gäller att avdraget inte får vara större än den personliga inkomsten. Överstigande belopp kan heller inte sparas till senare inkomstår eller överföras till eventuell make.¹¹²

5.4.4 Slutsater

Skattesystemen i både Sverige och Danmark medger som huvudregel endast avdrag för pensionspremier för inhemska pensionsförsäkringar och för fullt skattskyldiga. Avdrag medges också för utländska pensionsförsäkringar för de fall då försäkringen tecknats under bosättning eller förvärvsarbete i den andra staten. Privata försäkringar i utländska pensionsinstitut som tecknats av personer som inte har någon nuvarande eller tidigare utländsk anknytning klassificeras dock som kapitalförsäkringar. Det innebär att inbetalningar inte är avdragsgilla men att utbetalningarna inte heller beskattas. Förbudet mot avdrag innebär troligen inget brott mot EG-rätten eftersom nekat avdrag kompenseras med skattefrihet.

I relationen mellan Sverige och Danmark kan det uppstå problem med avdragsrätten för tjänstepensioner. På grund av den danska ordningen för sådana pensioner kommer inbetalningar till dessa att betraktas som inbetalningar till kapitalförsäkringar enligt svensk rätt. Försäkringen kan

¹¹¹ Uppgift från Global Employment Solutions-avd., Ernst & Young.

¹¹² *Skatten 2001*, s. 18f.

nämligen inte anses som tjänstepension då arbetsgivaren inte står för hela premieinbetalningen och inte heller som pensionsförsäkring då den inte betalas av den anställda själv. Vidare kommer arbetsgivarens inbetalningar att beskattas hos den anställda.

Om man flyttar mellan stater kan det hända att det som är skattefritt i en stat beskattas i en annan. Om man till exempel flyttar och har en pensionsförsäkring är det inte säkert att fortsatta premieinbetalningar är avdragsgilla. Ofta kompenseras det genom att den staten inte beskattar utbetalningen. Men om man flyttar till ytterligare en annan stat innan tidpunkten för utbetalning är inne gäller det att undersöka var utbetalningen kommer att beskattas. I värsta fall kan utbetalningen vara skattepliktig i den nya staten, enligt intern rätt eller dubbelbeskattningsavtalsrätt. Den som flyttar mellan olika stater kan således gå miste både om avdragsrätt och om skattefrihet.

En annan regel som kan orsaka problem är vid vilken ålder som pensionen tidigast kan betalas ut för att klassificeras som pensionsförsäkring. I Sverige är det tidigast vid 55 års ålder, 58 kap 10 § IL. Det innebär att en utländsk pensionsförsäkring som uppfyller villkoren i övrigt kan bli betraktad som kapitalförsäkring istället på grund av att pensionen får lov att betalas ut redan vid 50 års ålder.

Det största problemet är enligt min mening emellertid inte hur beskattningen sker för de obegränsat skattskyldiga, det vill säga genom avdrag eller skattefrihet, utan att de som är begränsat skattskyldiga inte medges skattelättnad av något slag. Svenskar som arbetar i Danmark och beskattas enligt SINK får inte göra avdrag för inbetalningar vare sig till svenska eller danska pensionsordningar. EG-domstolen har i Danner-målet klart och tydligt konstaterat att avdrag inte får vägras bara på den grund att pensionsförsäkringen är tecknad i en annan medlemsstat. Kommissionen har intagit samma ståndpunkt. Det skulle vara intressant om en person som är skattskyldig enligt SINK drev frågan vidare till EG-domstolen. Enligt min mening är det troligt att en talan om brott mot fördragsreglerna skulle vara framgångsrik.

6 Avslutning

Efter att ha gått igenom både svensk och dansk skatterätt vad gäller personbeskattning av tjänsteinkomster kan konstateras att man ofta möter en överdriven bild av hur komplicerat det är, skattemässigt, att arbeta på andra sidan sundet. Det ställs också ofta upp krav på ”nödvändiga” harmoniseringar och liknande. Och visst finns det skillnader, men till största delen är det likheterna som dominerar.

Det framförs ibland också att det skulle vara orättvist att det är mer fördelaktigt att bo i Danmark och arbeta i Sverige än tvärtom. Att reglerna skulle harmoniseras så att skattemässiga incitament att byta arbets- eller bosättningsland inte längre förelåg. Visserligen finns det situationer där så är fallet, men ofta tillkommer faktorer eller förhållanden som det inte går att sätta ett ekonomiskt värde på, exempelvis långa restider, språkproblem, sociala skillnader med mera. Sammanfattningsvis kan väl sägas att om man är beredd att ta de besvär som kanske uppkommer när man flyttar till ett annat land, kan man eventuellt vinna lite bättre ekonomi.

De nationalekonomiska effekterna kan också diskuteras. Till exempel omfattas danskar som arbetar i Sverige av det svenska socialförsäkringssystemet, men bidrar endast i ringa mån till systemets finansiering. De betalar endast statlig inkomstskatt vilket minskar kommunernas intäkter, då de arbetstillfällena som finns i kommunen och innehas av utomlands bosatta inte längre genererar några skatteinkomster så som hade varit fallet om de anställda istället bodde i kommunen där arbetsplatsen är belägen. Antalet pendlare mellan Sverige och Danmark är emellertid inte särskilt stort. Problemen är därför väldigt begränsade än så länge. Men om utvecklingen går i riktning mot ökat antal pendlare från Danmark kan det bli dyrt för kommunerna.

De eventuella problem som kan finnas i relationen mellan nationell skatterätt och EG-rätt har inte uppmärksamats lika mycket som de nyss nämnda förhållandena. Det kan delvis bero på att den svenska lösningen med SINK aldrig, i ett EG-rättsligt perspektiv, kan vara diskriminerande för svenska medborgare, då det måste vara fråga om medborgare från andra medlemsländer. Som svensk kan man emellertid hävda att SINK utgör ett restriktionshinder. Den ger i vissa situationer upphov till negativa beskattningseksekvenser som försvårar utflyttning med bibehållande av anställning i Sverige. Det kan exempelvis inträffa när lågavlönade svenskar bosätter sig i Danmark och därmed går miste om betydelsefulla avdrag, vilka inte kompenseras av den låga skattesatsen. Det låga antalet arbetspendlare till Sverige har säkert också bidragit till att frågan aldrig ställts på sin spets inför EG-domstolen. Men i takt med att rörligheten ökar kommer det säkert att ställas krav på att reglerna för beskattning av

begränsat och obegränsat skattskyldiga närmas varandra, så att ett mera neutralt skattesystem i det avseendet uppkommer.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Direktiv 2001:46, Översyn av den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta.

EGT C-165, 2001, Kommissionens meddelande om avskaffande av skattehinder för tillhandahållandet av tjänstepensioner över gränserna.

Prop. 1995/96:231, Fortsatt reformering av beskattningen av utländska kapitalförsäkringar, s.46.

SOU 2002:47, Skattebasutredningen, del B.

Litteratur

Bergström, Marianne, Sjödén, Elisabeth, *Rätt skatt vid arbete & bosättning utomlands*, 2:a upplagan, 1998.

Engholm-Jacobsen, Jens Olav, Pedersen, Jan, Siggaard, Kurt, Winther-Sørensen, Niels, *Skatteretten 1*, 3.e utgåvan/2:a upplagan 2002, 1999.

Engholm-Jacobsen, Jens Olav, Pedersen, Jan, Siggaard, Kurt, Winther-Sørensen, Niels, *Skatteretten 3*, 3.e utgåvan/1:a upplagan, 2000.

Engsig John, Hulgaard, Lida, Michelsen, Aage, Nørgaard, Margrethe, *Lærebog om indkomstskat*, 9:e upplagan, 2000.

Ernst & Young, Öresundsgruppen, *Etablering av virksomhed i Danmark*, 3:e reviderade upplagan, 2000.

Integration och utveckling i Öresundsregionen: möjligheter och utmaningar: en utredning gjord av Lunds universitet på uppdrag av Utrikesdepartementet, 1999.

Johansson, Gunnar, Rabe, Gunnar, *Det svenska skattesystemet*, 14:e upplagan, 2001.

Lundén, Björn, Nygren, Karin, Svensson, Ulf, *Avdrag 2002*, 2002.

Mattsson, Nils, *Svensk internationell beskattningsrätt*, 13:e upplagan, 2000.

Pelin, Lars, *Internationell skatterätt ur ett svenskt perspektiv*, 2:a upplagan, 2000.

Pendling over Øresund, Undersøgelse af holdninger till pendling over Øresund, Udarbetet for ØAR, Københavns kommune, Region Skåne, Malmö stad, 2002.

Riksskatteverket, *Handledning för internationell beskattning*, 2000.

Skatteministeriet, Told- og Skattestyrelsen, *Ligningsvejledningen*, 2002.

Ström, Björn, Berggren, Rolf, Carle, Björn, Polgren, Roland. *Utlandstjänst*, 4:e utgåvan, 1995.

Ståhl, Kristina, Persson-Österman, Roger, *EG-skatteätt*, 2000.

Tivéus, Ulf, Köhlmark, Anders, *Internationella skattehandboken*, 4:e upplagan, 2001.

Øresund – en region blir till, Rapport utarbetad av den danska och svenska regeringen, 1999.

Artiklar

Bergström, Sture, *Rätten till etablering inom EU ur inkomstskatterättslig synvinkel*, Skattenytt 2000, s. 663.

Boman, Michael, *Den skattemässiga behandlingen av inskränkt skattskyldiga gränsgångare i Sverige efter Schumacker-målet*, Skattenytt 1995, s. 727.

Mutén, Leif, *Credit-metod eller exempt-metod i dubbelbeskattningsavtal – en principfråga?*, Svensk Skattetidning 1993, s. 304.

Ståhl, Kristina, *EG-domstolen och den internationella skatterätten*, Skattenytt 1997, s. 762.

Øresundsbroen og beskatning af lønmodtagere, artikel av Klas Svanberg och Per Lundbæk Christensen, Ernst & Young, Øresundsgruppen, 2000.

Myndigheters publikationer

Deklarationsupplysningar för dig som arbetar i Danmark och som ska beskattas i Sverige för denna inkomst. Taxering 2001. Skattemyndigheten i Malmö.

Skatteministeriet, Told- & Skattestyrelsen, *Skatteregler i Danmark*, 2000.

Skatteministeriet, Told- & Skattestyrelsen, *Skatten 2001*.

Viktigt att veta om att arbeta i Danmark 2002, broschyr producerad av Öresund Direkt (ett informationscenter i samarbete mellan den svenska och danska staten).

Viktigt att veta om att arbeta i Sverige 2002, broschyr producerad av Öresund Direkt.

Elektroniska källor

Kontrollerade den 25 januari 2003.

www.oresunddirekt.com/se/printartikel.asp?=tema&objno=91379018

www.oresunddirekt.com/se/printartikel.asp?=tema&objno=91379037

www.rsv.se/skm_malmo/op/privatpersoner/op_privat_ink_ants_sv_skm.12.html

www.rsv.se/skm_malmo/op/privatpersoner/op_privat_redov_skatt_dk_skm12.html

Referenslitteratur

Rabe, Gunnar, *Skattelagstiftningen 02:2*, 2002.

von Eyben, Bo och W.E, *Juridisk ordbog*, 11:e utgåvan/2:a upplagan 2001, 1999.

von Eyben, Bo, Pedersen, Jan, Nørgaard, Jørgen, *Karnovs lovsamling 2000*, 16:e utgåvan, 2001.

Rättsfallsförteckning

EG-domstolen

26/62 NV Algemene Transport – en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v. Netherlands Inland Revenue Administration [1963] ECR 1.

6/64 Flaminio Costa v. E.N.E.L. [1964] ECR 585.

270/83 Commission of the European Communities v. French Republic (“avoir fiscal”), [1986] ECR 273.

C-204/90 Hanns-Martin Bachmann v. Belgian State [1992] ECR I-249.

C-279/93 Finanzamt Köln-Altstadt v. Roland Schumacker, [1995] ECR I-225.

C-415/93 Union royale belge des sociétés de football association ASBL m.fl. v. Jean-Marc Bosman m.fl., (1995) ECR I-4921.

C-264/96 Imperial Chemical Industries plc (ICI) v. Kenneth Hall Colmer (Her Majesty’s Inspector of Taxes) [1999] ECR I-4695.

C-311/97 Royal Bank of Scotland plc v. Elliniko Dimosio (grekiska staten) [1999] ECR I-2651

C-136/00 Rolf Dieter Danner

.